

s prve strani

Po uvodnem pozdravu čedajškega župana Stefana Ballocha se je Bruna Dobrolo spomnila, kako so v teh krajih že od nekdaj bojili za to, da se ohrani slovensko narečje, ki se je v glavnem prenašalo samo ustno in v družinah. Da ne bi izgubili svojega jezika, so pred tridesetimi leti v Špetru ustanovili dvojezično šolo, na žalost pa v Terskih dolinah, Reziji in Kanalski dolini še vedno nimajo možnosti dvojezičnega šolanja. Po meniju Dobrobojeve je prisel čas, da pristojne oblasti končno rešijo to vprašanje.

Predsednica Inštituta za slovensko kulturo se je zaustavila tudi pri začetkih delovanja Inštituta in spregovorila o evropskih pro-

Z ohranjanjem slovenskega jezika do razvoja

Na 52. dnev emigranta mladi glasbeniki in pevci protagonisti kulturnega programa

jektih, pri katerih je imel pomembno vlogo Inštitut, od Jezik_Lin-gua, v sklopu katerega je nastalo Slovensko multimedialno okno v Špetru, do ZborZbirka, ki omogoča ohranjanje in ovrednotenje kulturne dediščine. Izpostavila je tudi željo po nadgradnji centra SMO, z večjo povezavo tudi z ostalimi dolinami v videnski pokrajini, kjer živi slovenska skupnost, in Posočjem.

Ivan Strizzolo pa je v svojem nagovoru izpostavil potrebo, da se v vse večji meri podprejo ne samo pobude, ki omogočajo ohranitev slovenskega jezika in kulture, tem-

mladi. Poudarila pa je, da so taki projekti živ dokaz, kako lahko kultura prispeva k razvoju krajev in skupnosti. Ob koncu se je dotaknila tudi reforme krajevnih uprav in iznesla željo, da bi se med sabo lahko povezale občine, kjer živijo Slovenci, saj v drugačnih in večjih oblikah združevanja potrebe slovenske krajevne skupnosti ne bi bile upoštevane.

Ivan Strizzolo pa je v svojem nagovoru izpostavil potrebo, da se v vse večji meri podprejo ne samo pobude, ki omogočajo ohranitev slovenskega jezika in kulture, tem-

več tudi tiste dejavnosti, ki omogočajo družbeno-gospodarski razvoj predelov videnjske pokrajine, kjer živi slovenska manjšina. Zato bi morali na novo premisliti tudi zaščitni zakon 38/2001 in postavki, ki spodbuja družbeno-gospodarski razvoj nameniti več sredstev.

Omogočiti je treba namreč tudi mladim, da ostanejo na svoji zemlji. Ta teritorij pa je že zaznamovalo izseljevanje, o čemer priča tudi ime praznika, je povedal Strizzolo. Prisotnost Slovencov je temelj avtonomije in specifičnosti naših dedežele, je še poudaril, večjezičnost in večkulturnost pa sta pomembno bogastvo celotnega delavnega ozemlja, zato radi cesar morajo oblasti skrbeti za podpirati manjšino.

Kulturni program so sooblikovali beneška benda BK in Blue fingers ter protagonisti spevogr Krajica Vida, ki se sklicuje na legendo, ki je povezana tudi z Lanskih jarmo in jo v Nadiskih dolinah vsi zelo dobro poznajo.

Besedilo za spevogiro je napisalo Aldo Klodič, glasbo David Klodič, režijo je podpisala Elisabetta Guštini, za scenografijo pa je poskbel Luisa Tomasetig.

V glavnih vlogah sta nastopali sopranistka Elisa Iovele (Krajica Vida) in bas Goran Ruzzier (Atila), sodelovali so še otroški zbor Mali lujerji, mladinski zbor šperški Glasbeni matici in Dvojezične šole, Mali orkester šperški Glasbeni matici, Elena Guglielmo Michele Perrone in gledališka skupina Dvojezične šole. Prireditve so povezovale Cecilia Blasutig, Katja Canalaz, Emma Göles in Martin Tomasetig. (T.G.)

www.facebook.com/novimatajur

STREGNA

Postregna annuncia la sua giunta,
vicesindaco è Caterina Dugaro

SPORT

I cinquant'anni
dell'Audace

PAGINA 2

PAGINA 10

naš časopis tudi
na spletni strani

www.novimatajur.it

novimatajur

tednik slovencev videnske pokrajine

št. 1 (1878)

Čedad, četrtek, 8. januarja 2015

Z ohranjanjem slovenskega jezika do družbeno-gospodarskega razvoja

Slavnostna govornika na 52. Dnevu emigranta sta bila Bruna Dobrolò in Ivano Strizzolo

Z besiedo, ki je glas tele zemje

*San vesela videt tarkaj judi,
zak tuo priča, de sèle nam je ušeč
se srečat, se pogovorit, se zmisnit
na naše judi po svete an usi kupe
se trošat use te narbujoše za
telo našo mukamo-veliko slovensko
državino. Zahvalim autoritetete
an parjatele, ki donas tle pričajo,
ja, de nas maju pa sarca.*

*Jest že lejen usien vam no srečno
novo lieto z našo staro slovensko
besiedo, z besiedo, ki je
glas tele zemje že vič ku 1300 let
an sèle priča, duo smo.*

*Slovenska besieda je preživila takuo na duzin samuo na ustah nje judi an kar su ju začel
čefat, par ognjišč smo jo varval.
Na duzin zaparta se je ošibkiela,
adne besede su sle gor po nap an
su se zgubile, pa kar smu vidli,
de je zmanjkovala usa muveč,
smu ugal v varac jo usadit, de
z nje koranino se sama omočuje.
Takuo 30 let od tot se je rodu dvojezična šuola! Od naše
šuole na kor nič reč, de smu ugal
pru, pričaju otroc an družine,
de smu pametno dielat, priča cie
la Europa, ki hvala tol šuolo an
jo kaže ku «eccellenza».*

*Zalostno je, da dvojezična
šuola je samuo za Nedške doline
an okolje an de slovenska besieda
v Terskih dolinah, v Rezij
an Kanalski dolini sèle težkuo
preživi skor samuo na ustah nje
judi an v pismati tistih, ki s sara
can guorijo. Caij je de usi tisti, ki
imajo dužnuost dielat za rešit an
obogatjet kar je dobrega pu na
ših dolinah, zavrhnejo rokave an
očistijo pamet. An naj skarbijo
donas, zak jutre bo prepozno.*

Bruna Dobrolò

beri na 6. strani

Stalna skrb za ohranjanje slovenske kulture in besede, "ki je glas tele zemje že vič ku 1300 let an sèle priča, duo smo", in načrti za družbeno-gospodarski razvoj so bili glavne teme letosnjega, 52. dneva emigranta, najvidnejše prireditev Slovencev videnske pokrajine, ki slovenski skupnosti nudi možnost, da izpostavi svoje načrte in prioritete za bodočnost.

V čedajskem gledališču Adelaido Ristori se je zato ob tej priložnosti kot vsako leto zbral ob pomembnih političnih predstavnikih in upraviteljih z obeh strani meje tudi veliko število domačinov iz vseh krajev videnske pokrajine, od Nadiških do Kanalske doline.

Slavnostna govornika sta bila letos predsednica Inštituta za slovensko kulturo Bruna Dobrolò, ki je zastopala slovenske

organizacije videnske pokrajine, in predsednik Paritetne komisije med državno in deželno upravo Furlanije Julijske krajine Ivano Strizzolo.

Dan emigranta sta tudi tokrat

organizirala videnska pokrajinska odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij pod pokroviteljstvom Občine Čedad.

beri na 6. strani

*Zgoraj Bruna Dobrolò
(foto Jurij Palk) in Ivano Strizzolo,
levo prizor iz spevovige Krajica Vida (foto Oddo Lesizza)*

"Parjateljica, sprejmi mater Je-zusa na nje trudnem potovanju v Betlehem, v hudem času, na nje neomadeževanem materinstvu. Na časti jo samuo naco an jutre, anpa prizadevaj se, de jo boš častila nimar brez nahanja. Amen"

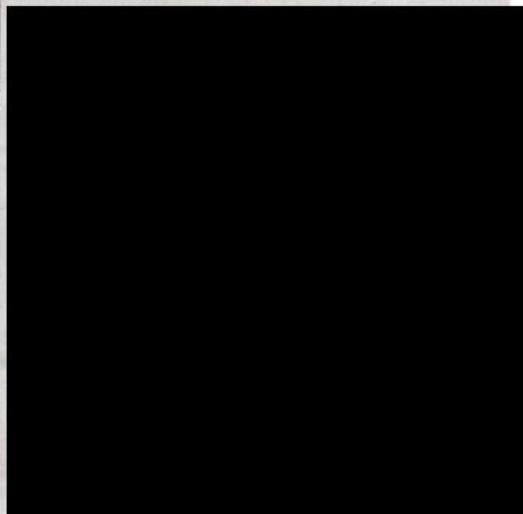
"Bodi pozdravljen, o prečista Devica Marija"

Devetica božična v Rečanski dolini, pa tudi drugod, ku stuo an stuo liet od tega

"Bodi pozdravljen, o prečista pod strieho mojo. Bodij mi zviesta Devica Marija! Želnuo te sprinem pomočnica, varuj do smartne ure

Devetica božična v lieški fari.
None an mame učjo te mladim
moltive an plesmi
tele naše liepe navade.

Tle zdol Milica Škodejova iz Petarniela sprejema pod nje strieho sveto podobo, ki sta ji jo parnesle Anna Blisčuova an nje navuoda Sofia. Ta par kraj pa Maria Čekova - Kokocuova neviesta iz Hostnega an Elisa Kuosova iz Trebeža dajeta Marjo Luisi Karpacovi iz Hostnega

dušo mojo. Amen".

Tele so besiede Devetice božične, kar svetja podoba pride in novo prenočišče an tiste, ki jih dije gospodinja, kar jo sprejme v nje hišo. Tele besiede so jih pravili naši noni an pranoni. So besiede stare vič ku stuo liet, an so le tiste, ki jih donas pravijo naši te mladi, ki žive po naših vaseh, kjer Devetica božična je še živa al kjer so jo spet oživiel. Vsi ti tisti, ki imamo par sarcu našo domovino, naš izik an našo slovensko dušo, muorimo bit hvaležni vsemi, ki se trudijo tudi donašnji dan, ki nas je nimar manj, daržat živuo vse, kar so nam naši te starci pustili. An muorimo bit veseli, de so še taki mladi, ki ne zanemarjajo svojih koranin.

Na Liesah je biu (te) dan vsega vesaja

V nediejo, 18. ženarja, so vieriški lieške fare imiel parložnost poslušat poseban koncert v njih cierkvi, kjer so piel zbori 'Barbara Bernardinis' iz kraja San Gottardo v Vidne, ki ga vodi Carla Franzolini, združeni zbori Nediških dolin – Unione cori Valli del Natisone, ki jih uči Davide Tomasetig – Dörtih iz Kosce an mladi zbor te mladih

lieske fare, ki ga vodi pa Piero Chiabai – Na konc tih z Lies. Pruteli mladi so tiel narest tel poseban šenk vsiem faranom, kot zaključek božičnih praznik.

Med adno piesmijo an drugo, so prebral misli gaspuoda nunca Tonina Bello an od Renza Gariup – Žnidarjovega iz Topoluovega (seda živi v Sevc), v našim slovenskim

*Gor na varh zbor
te mladih lieške fare.
Tle par kraj: na koncu
so vsi kupe zapiel
božično Te dan je
vsega vesaja*

narečju. Parložne besede sta poviedala tudi gaspuod nunac Federico Saracino an garmiška županja Eliana Fabello, ki sta puno povalila tele mlade, ki takuo skarbo za vso skupnost.

Na koncu so zapiel vsi tarje zbori kupe piesam Te dan, ki so ga ankrat piel po vseh naših cierkvah za Božič, an seda, na žalost, le riedko kje.

Potle so šli vsi kupe na an kozarc an kiek dobrega za pod zob. Je bla tudi adna posebna torta, kjer je bluo napisano Živjo Silvia. Je bla za Silvio Spagnut, ki se je oženila v Kosco an puno skarbi še posebno za otroke an te mlade rečanske doline, ki glih tisti dan je dopunila 40 let.

LIESA

Božične piesmi odmievale v nediejo, 18. ženarja

Uspešni koncert

Tudi letos je lieška fara papravla v cierkvi na Liesah koncert božičnih piesmi. Biu je v nediejo, 18. ženarja. Pred številno publiko so nastopili zbori »Barbara Bernardinis« iz Vidna (San Gottardo), »Rečan« z Lies, kupe z zbori »Matajur«, »Tri doline« in mladih Lieške fare. Povezovala je Martina Tomasetig. Odmievale so stare tradicionalne piesmi. Zbor mladih lieške fare je pieu tudi »Kaj se vam zdi?« in »Ist te prosim«, dve piesmi, ki jih je napisu znani beneški kantavtor Keko Bergnach.

Na koncu so vsi zbori kupe s publiko zapieli znano božično piesem »Te dan je vsega veselja«.

Parsotna sta bila tudi lieški famoštar Federico Saracino in županja Garmiškega kamuna Eliana Fabello, ki sta pozdravila publiko. G. Saracino je posvetil koncert papežu Frančišku, ki daje vsak dan cierkvi liep parzier ponižnosti in viere. Pozdravu je tudi Piero Chiabai, ki puno liet koordinira zbor mladih lieške fare.

Koncert je biu parložnost, de bi se ljudje zmisnili, kakuo je biu ankrat Božič v Benečiji. Brali so tudi razmišljjanje Renza Gariupa. Božični cajt se je v vseh Nediških dolin začenju že z Devetico, devet dni pred Božičam, in je končala 2. februarja, v dnevnu, ki ga par nas kličemo »Sviečince«.

I. B.

www.facebook.com/novimatajur

CEDAD

"Il diaul e la gubane", fiaba
e leggenda anche in sloveno

PAGINA 7

TEDNIK

Quattro passi nel Püst,
danze resiane a Udine

PAGINA 9

naš časopis tudi
na spletni strani
www.novimatajur.it

novimatajur

tednik slovencev videnske pokrajine

št. 5 (1882)

Čedad, sreda, 4. februarja 2015

Zbuogam, Aldo, an bohloni

"Nikoli ne umre jezik pesnika," mi je napisu parjateu iz Posočja, potle ki je zaviedu, de nas je Aldo Klodič zapustu. Biu je odgovor na mojo misen, de nas je zapustila adna od duš naše slovienske kulture, pa tudi človek, ki s puno konkretnimi stvarmi v cielim njega življenju nas je naučiu, de je beneški slovienski jezik velika bogatija an de ga ne smiemo zgubiti.

Parjateu ima pru, pa njega besiede so samuo an part tistega, kar je ries.

Vse naše besiede so, v telim trenutku, samuo an part vsega, besiede, ki na znajo an na morejo poviedat, kaj je vse tiste, kar smo zgubil sadā, ki Alda nie vič.

Lahko pa besiede povедo tiste, kar nam je ostalo. Zadnji krat, ki smo intervjuval Alda, na žalost samuo po mailu, je bluo na začetku novembra, malo pred zadnjim Sejamom. "Čujem, de Senjam Beneške piesmi, ki je biu 'pomlad' niekega začetka, je dozorev njega sadje an sada bi bluo triebia zaries mu dat an novi zagon an nove cilje," nam je tist krat poviedu. Aldo nie prosu, pa je poviedu vsiem močnuo na glas (čepru z velikim spoštovanjem do druzege, zak tist je biu njega značaj, njega narava), de smo želiel mi same naše rože sadit. Je pa tudi vidu, de vart, beneški vart, ima potribo novih moči, tudi novih izzivu.

Vse druge reči, an jih je puno, vse tiste, kar je Aldo naredu za branit ne samuo ideje pa tudi ljudi, ki se se boril za sloviensko kulturo te par nas, na morejo ostat samuo an spomin, an tudi ne samuo kick, ki nas je poduču.

Muore bit vsakdanji trud vseh nas. Samuo takuo bo manj težkuo iti napri brez Alda. (m.o.)

www.facebook.com/novimatajur

CEDAD

"Il diaul e la gubane", fiaba
e leggenda anche in sloveno

PAGINA 7

TEDNIK

Quattro passi nel Püst,
danze resiane a Udine

PAGINA 9

naš časopis tudi
na spletni strani
www.novimatajur.it

novimatajur

tednik slovencev videnske pokrajine

št. 5 (1882)

Čedad, sreda, 4. februarja 2015

Zbuogam, Aldo, an bohloni

"Nikoli ne umre jezik pesnika," mi je napisu parjateu iz Posočja, potle ki je zaviedu, de nas je Aldo Klodič zapustu. Biu je odgovor na mojo misen, de nas je zapustila adna od duš naše slovienske kulture, pa tudi človek, ki s puno konkretnimi stvarmi v cielim njega življenju nas je naučiu, de je beneški slovienski jezik velika bogatija an de ga ne smiemo zgubiti.

Parjateu ima pru, pa njega besiede so samuo an part tistega, kar je ries.

Vse naše besiede so, v telim trenutku, samuo an part vsega, besiede, ki na znajo an na morejo poviedat, kaj je vse tiste, kar smo zgubil sadā, ki Alda nie vič.

Lahko pa besiede povедo tiste, kar nam je ostalo. Zadnji krat, ki smo intervjuval Alda, na žalost samuo po mailu, je bluo na začetku novembra, malo pred zadnjim Sejamom. "Čujem, de Senjam Beneške piesmi, ki je biu 'pomlad' niekega začetka, je dozorev njega sadje an sada bi bluo triebia zaries mu dat an novi zagon an nove cilje," nam je tist krat poviedu. Aldo nie prosu, pa je poviedu vsiem močnuo na glas (čepru z velikim spoštovanjem do druzege, zak tist je biu njega značaj, njega narava), de smo želiel mi same naše rože sadit. Je pa tudi vidu, de vart, beneški vart, ima potribo novih moči, tudi novih izzivu.

Vse druge reči, an jih je puno, vse tiste, kar je Aldo naredu za branit ne samuo ideje pa tudi ljudi, ki se se boril za sloviensko kulturo te par nas, na morejo ostat samuo an spomin, an tudi ne samuo kick, ki nas je poduču.

Muore bit vsakdanji trud vseh nas. Samuo takuo bo manj težkuo iti napri brez Alda. (m.o.)

V saboto, 7. februarja, smo dal naš zadnji pozdrav Aldu Klodiču - Te dolenjih. Na Liesah se je tisti dan zbralno mnorje ljudi. Zbori Nediških dolin so se an tel-krat delku za zaplet Aldu v slovo. Pozdravili so ga Gianni Florencic - Kokocu v imenu društva Rečan, načelnik upravnem enote Tolmin an velik parjetel Alda Zdravko Likar, Davide Tomasetig, ki seda vodi zbor

Rečan pru na mesto Alda, mladi, ki so prebral njega pesem Pustita nam rože po našim sadit, an garmiška županja Eliana Fabello.

Margherita, Davide an Francesca z njih družinam iz sara zahvalejo vse, ki so jim bližu an vse tiste, ki so paršli pozdravljati njih dragega Alda.

Dielo od Alda rodil sadove an rože bojo po našim cvedle

Quando ho deciso che nella mia testi avrei parlato di Aldo, delle sue idee, dei suoi lavori, lui era seduto sulla sua poltroncina bianca a Seusa, a leggere. E in questi ultimi mesi, anche se sapevo della sua malattia, ogni volta che pensavo a lui me lo immaginavo così.

La sua presenza li su (intendo per me qui a Clodig) era rassicurante. Mi sento improvvisamente spaesata; ma poi penso alle tante cose fatte con Aldo negli ultimi anni, e i ricordi mi danno coraggio. Queste poche righe sono un piccolo grande ricordo che ho scritto di getto qualche mese fa per introdurre il mio lavoro; le dedico a lui, accompagnandole con un sorriso e una bella melodia. Zbuogam Aldo.

Nell'ormai lontana primavera del 2000, quando non avevo ancora compiuto nove anni, un signore sulla cinquantina venne da me chiedendomi se avevo voglia di cantare una canzone per la XXV edizione del Senjam beneciane plesmi, festival musicale in lingua dialetale beneciana, che si sarebbe svolto alla fine di luglio dello stesso anno.

Accettai la proposta, un po' incuriosita un po' titubante, e di lì a qualche tempo mi ritrovai con un'amica - il brano lo cantavamo in due - in una sala di registrazione piuttosto piccola e sobria (come per le passate edizioni, il passo successivo al componimento di testi e musiche era la registrazione in studio, che avrebbe prodotto un'audiocassetta contenente tutte le canzoni in-

gara). Quel signore aveva scritto e musicato settanta versi, suddivisi in ben tre fogli, che raccontavano una storia di tradizioni, proverbi e modi di dire decisamente incomprensibili per due bambine di otto e dieci anni. Senza tuttavia porci troppe domande cantammo quel testo infinito e la sera del 30 luglio, al Senjam, portammo soddisfatte a casa il primo premio. Il titolo del brano era 'Kam gremo'.

Dove andiamo? Io andai per la mia strada, a scuola e a lezione di piano.

Otto anni più tardi accadde che quel signore tornò da me, questa

Spoštovani Giovanni Florencic, predsednik, in vsi člani Kulturnega društva Rečan,

ob smrti Alda Clodiga, steba vašega društva, vam v svojem imenu ter v imenu Urada Vlada Republike Slovenije z Slovencem v zamejstvu in po svetu izrekam iskreno sožalje.

Gospod Aldo Clodig se je poslovil prav v mesecu kulture, kateri je bil neojajno vdan, saj se je zavedel nujnosti kulturnega preporoda Beneških Slovencev.

S svojim srčnim delom za ohranjanje slovenstva med rojaki v Benečiji je gospod Aldo primjal tudi v Slovensko duha zavednosti, vtrajnosti in neomajnosti. Beneški Slovenci z njim izgubljajo velikega moža, a njegovo delo rojeva sadove in bo z voljo in vero v boljši juntri kažipot tudi novim rođodrom.

Gorazd Žmavc

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu

Aldu v slovo

Ostanejo nam sanje in bel papir in dom obsijan s soncem Cedermaca pred strahom, da Ti ne zmoti spanca Aldo, večno domoljubni ta nemir

le minljivih senč našega razuma,
bi za pepel zamejjal zvezdni prah,
saj zdi se nam polarui sij privida.
Nič več ti v onostrantru ne zavida;
naj tam spomin te orosi v tibotah.

Rok Alboj

volta con una richiesta diversa: accompagnare all'organo il coro che lui dirigeva. Anche questa volta accettai, sicuramente con maggiore convinzione, e finii per prendere io stessa, nel 2012,

le redini di quel gruppo vocale che lui aveva tenuto per trent'anni e che ora lasciava a me.

Fu questo il periodo in cui cominciai a conoscere meglio lui e il mondo che gravitava attorno a lui; scoprii che aveva scritto poesie, prose, drammi e canzoni, e che era stato uno di quegli uomini che per primi si erano battuti per la salvaguardia delle tradizioni e del dialetto sloveno in Benecia, soprattutto attraverso l'arte.

Quale occasione migliore di questa Testi allora, per raccontare la vita, le idee, gli scritti e i canti di quel signore, che è stato ed è uno dei protagonisti della scena culturale beneciana, nonché, in qualche modo, parte della mia storia: Aldo Klodig.

Stefania Ruchi

Kulturno društvo Beneške korenine skupaj s skupino Mladi Benečani sočustvuje s Francesco, Davidom, Margherito in njihovimi družinami

V mieru počivi an bohloni za vse.

Zveza beneških žen
zbor Matajur
Pro loco Nediške doline

Zbuogam, Aldo.

Beneško gledališče

Živa nit, ki nas je vezala, se na anklu odtarga. Bohloni za vse, Aldo. Beneška folklorna skupina Živanit

Vsi kupe gremo le naprej po tisti stazi, ki ti si jo prehodu z veliko ljubeznijo. Za vekomaj ti bomo hvaležni za vse, kar si naredu za našo džažlico pod Matajurjam, Zguobam Aldo, an bohloni.

Planinska družina Benečije

POZNANI KULTURNI DIELOVAC

bo ostò zapisan med narbuj zaslužnimi Slovenci v videnski provinci

Benečija se je hvaležno poslovila od Alda Klodiča

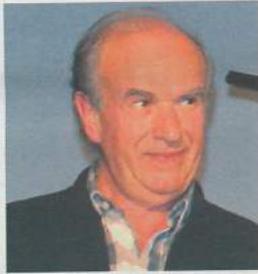
J. H.

Težka izguba za Benečijo in vse Slovence v videnski provinci. V ponedeljek, 2. februarja, je po hudi boljezni umarjal poznan kulturni dielovak Aldo Klodič. Imeju je 69 let, saj se je rodil 6. ožujka 1945 v Garmaku.

Njega ime bo ostalo zapisano med narbuj zaslužnimi Benečani, saj je bio med protagonisti preporoda Slovencu v videnski provinci. Na koncu šestidesetih let prejšnjega stoljetja je začeu sodelovali z lieškim kapljam g. Rinam Markičem in pieti v zboru *Rečan*. Pieu je v tistim zboru skuozu celuo življenje, puno liet ga je tudi vodu. Njega ime je pa še narbuj povezano s *Sejnam beneške pjesmi*, katerega je bio nimir dušica. Napisu je veliko število pjesmi. Tudi tisto, ki je udobila na parvem Sejmu leta 1971. Ima naslov *Pustita nam rože po našim sadit* in je še donašnji dan neke sorte program, de bi obvarvali slovensko identiteto v Benečiji.

Klodič je bil viškrat predsednik kulturnega društva Rečan in je vekuštu ter izjezu puno kulturnih iniciativ. Leta 1994 se je zmislu *Pohod čez namisljeno črto* med Topolovim in Livkam, ki je oziveu odnose med ljudmi iz Rečanske doline in Posočja. Ob 10-letnici je napisu tudi bukva po telim pohodu.

Klodič je zapisu številne igre za Beneško gledališče, za nekatere je

bil tudi režiser. Na zadnjem *Dnevu emigranta* so uprizorili glasbeno-gledališko igro *Krajica Vida*, za katero je napisu besedilo, uglasbljujo je pa njega sin Davide. Pisu je tudi poezije in je leta 2009 izdau zbierko *Duhov an luna*.

Klodičev pogreb je bio v saboto, 7. februarja, na Liesah. Puno ljudi ga je paršlo pozdravljati na zadnji poti na telim svetu. V pridgi se mu je famošta g. Federico Saracino zahvalil za pietje pobožnih biesmi in je citiru svetega Avgustinia, ki je napisu, de »kduor poje dvakrat moli.«

O Aldu Klodiču so guorili in prebrali poezije Andreina Trusgnach, Davide Tomasetig in imenu Rečana, Marinka Cernetic in tolminski prefekti Zdravko Likar in imenu parjetelju iz Posočja. Likar je prebral tudi pismo, ki ga je pošlu minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc.

REKEL JE: PO TISTI POTI, PO KATERI SO HODILI NAŠI TA STARI

Pred sabo imam *Ščine Rečanske doline, Koledar za leto 2015*. Prebiram Aldovo pesem, objavljeno na mesec februar letosnjega leta z naslovom *Življenje*. Takole je zapisal: *Življenja/ga na videš/ga na čuješ/ videš kar življenje/rodi/videš kar življenje/daruješ ...* In prav letosnjega februarja se je izteklo življenje našega prijatelja Alda.

Vest o Aldovi smrti je v Posočju močno odjeknila. V Posočju in še posebno na Livškem je bil Aldo zelo poznan in spoštovan. Prav on je bil tisti, ki je pred več kot dvajsetimi leti ponovno stkal vezni med Benečijo in Livškom.

Spominjam se, da sva se v začetku leta 1994 srečala v njegovi pisarni na čedadjski banki. Pogovarjala smo se o sodelovanju Posočja in Benečije na kulturnem področju. Tedaj sem bil aškar na tolminski občini, zadolžen tudi za kulturo. Aldo mi je predlagal, da bi bilo zelo lepo in koristno, če bi organizirali pohod prijateljstva iz vasi Topolovo na Livek kar čez zeleno mejo. Se pravi, izven uradnih mejnih prehodov. Rekel je, da po tisti poti, po kateri so hodili naši ta stari. Idejo sem z veseljem sprejel.

Priprave so takoj stekle. Livški fantje in pnobi iz Rečanske doline so očistili zaraso pot, ki povezuje Topolovo z Livškom. Slovenski minister za notranje zadeve je takoj podpisal dovoljenje za prehod čez zeleno mejo. Na prvi obisk na Livek so beneški prijatelji prisli julija 1994. Nepozaben je prizor, ko so v dolgi koloni prihajali z beneške strani. Livčani so jih prisrčno pričakali, saj je dogodek imel velik simboličen pomen. Nekdaj pretrgane vezi in poti so bile tudi z blagoslovom slovenskih in italijanskih oblasti ponovno vzpostavljene.

Aldova ideja se je prijela. Iz leta in leta se pohodi vrstijo zdaj na eno, zdaj na drugo stran. Nekdaj pretrgani stiki so ponovno oživelji. Rodila so se nova prijateljstva, zagorele nove ljubezni. Livško in Benečija sta tesno povezana. V veliki meri je to Aldova zasluga.

Ta primer je le drebec iz Aldovih prizadavanj, da se med ljudmi odpravijo nepotrebitne ovire. Aldo je bil človek svobodnega duha. Sovražil je zaplanost in omejenost. Imel je rad svoj slovenski jezik, imel je rad navade in tradicijo Rečanske doline. Znamenite so njegove besede *Pustita nam rože po našim sadit*.

Trajno se je zapisal v slovensko kulturno zgodovino. Bil je neutrueden ustvarjalec, poln idej. Svoje znanje je prenašal na mlade, ki v velikem številu stopajo po njegovi poti.

Aldov način dela je bil poseben, miren, dostojanstven, nič hrupen. Brez velikih besed je za sabo puščal neizbrisno sled. Njegovo delo je pomembno ne samo za Benečijo, marveč je oplemenito celotno slovensko kulturo.

Aldo je bil velik, močan hrast, dob, ki ga niso mogle podreti nobene hude ure, nobeni viharji. In teh viharjev je bilo v Benečiji zelo veliko.

Posočje in Slovenija se bosta s hvaležnostjo spominjala prijatelja Alda in njegovih velikih del!

ZDRAVKO LIKAR

Kratke Brevi Kratke Brevi

Postna križova pot v vaseh lieške fare

Za Pustan pride Post, cajt 40 dni, in katerin se krščiani z molitvo, pokoru an dobrimi dielami parparvajo na Veliko noč. Post bo začeu v sredo 18. februarja, na Pepeunico, kar bojo po vsih farah duhovnik posuli glave vieriški z zeganin pepel.

Med pobožnimi navadami in Postu je narbuj pozna križova pot ob petkah. Tudi lieški fari odločili, da bo Križova pot na odpartiu, vsak petak v drugi vasi. Začeli bojo 20. februarja v Peternelu. 27. februarja bo križova pot v Dolenjanju, 6. marca v Dolenjim Garmaku, 13. marca v Zverincu, 20. marca v Platcu. Zadnja križova pot bo 27. marca v Seud.

V caktu Posta lieška fara parparvaju tudi romanje pamogar na Staro Goro. Lietos bo v nediejo, 15. marca. Zbirališče bo ob 14. na Čemurju.

Za Naš domači izik do 16. februarja

Špietarski kamun je podujšu do 16. februarja cajt, de bi se vpisali par sekretarij na literarni konkurs »Naš domači izik«, ki ga parparvja. Konkorš, ki je namenjen všen tistin, ki želijo predstaviti originalni tekst v slovenskem domačem narečju, se je rodil leta 1994. Zadnji krat je bio lieta 2011.

»Konkorš – beremo v obvestilu kamuna – ima namen, de bi arzleru in de bi storuu spoznati domačo govorico in Benečiji, se pravi v Nedeljkih in Terskih dolinah, v Režiji in v Kanalski dolini.«

Konkorš je kakor zmieram samou ustni. Predstavitev diel in nagravjevanje (premijagon) bo v kamunski dvorani (sali) v saboto, 21. februarja, ob 17. url, se pravi pru na mednarodni dan maternega jezika.

Posebna komisija bo vbrala narbujoša diela za tri kategorije, ki bojo prejele denarno nagrado: za te mlade do 18. leta, za odrasle in za skupine. Za skupino mladih do 18 let so dololici 250 evru ku nagrado za narbieše besedilo, drugo bo pa parjelo 150 evru. Za kategorijo odraslih parvi bo udobju 400 evru, drugi 200 in treći pa 100. Nagrade za skupine so tri: za parvo 500 evru, za drugo 300 evru, za trečjo pa 100 evru.

www.facebook.com/novimatajur

SAN LEONARDO

Un percorso alternativo
per i camion delle cave

UKVE

Dan slovenske kulture
v organizaciji združenja Cernet

PAGINA 3

STRAN 5

naš časopis tudi
na spletni strani
www.novimatajur.it

novimatajur

tednik slovencev videnske pokrajine

št. 7 (1884)

Čedad, sreda, 18. februarja 2015

Aldo Klodič, l'equilibrio sulla 'besieda'

Tra il filosofo e il poeta - s'è detto - vi è una profonda affinità e, al tempo stesso, una immena distanza. Entrambi abitano cime altissime di montagne che si toccano però solo alle basse estremità di appoggio, mentre le vette si allontanano sempre più, per chi intraprende la scalata di una delle due montagne. Ad Aldo non interessava la filosofia: egli infatti è salito sul monte dei poeti. Ciò nonostante, una riflessione dal sapore filosofico non credo sia inadeguata per tentare di cogliere ciò che egli è stato per sé, anzitutto, e poi per la cultura delle Valli. Vorrei esprimere qualcosa di ciò che Aldo era per sé - ripeto - perché la tentazione diffusa credo sia quella di appropriarsi illecitamente l'amicizia di una così bella persona, proprio ora che il suo essere è divenuto immobile e indifeso. Lungi da me questa intenzione e da chunque...

Chi lo ha conosciuto sa che Aldo non parlava molto, era piuttosto riservato. I suoi discorsi nelle conversazioni erano sempre brevi ed essenziali: quasi avesse fretta di cedere la parola, di liberarsi in fretta della *besieda*... Pareva infastidirlo, imbarazzarlo, lasciava la parola volentieri all'altro che a sua volta si sentiva subito impegnato a riprenderla, come fosse caduta per terra e la si dovesse pur tirar su. Qualcuno si doveva preoccupare di sostenere il discorso perché Aldo non si muoveva, non sembrava intenzionato a integrarlo o a migliorarlo o a ridire, in altro modo, il già sinteticamente detto. Fosse per lui, la *besieda* detta era stata sufficiente, aveva già espresso ciò per cui era stata emessa, ora poteva tornare al suo luogo natio: il silenzio. Altre volte, quand'era il caso di parlare chiaro e di dire con coraggio ciò che andava detto, Aldo non retrocedeva e, se era sicuro, procedeva intrepido e tuonante. Il suo "non dire troppo" indubbiamente traeva origine dal suo carattere - non lo nego - ma ancor più era una sorta di preoccupazione di "dire bene".

Mario Midun

segue a pagina 4

Kulturno dielo za ljudi an z ljudmi

Aldo Klodič je biu med ustanovitelji društva Rečan, dvojezične šouole an Inštituta - ISK

Kar se je na Liesah rodilo kulturno društvo Rečan, pa naših dolinah nie bluo nič. Slovenska beseda je bila živa po hišah, odmevala je po cirkvalih an po ostarjih, saj je bila glas naše zemlje an naše duše. Bila pa je zaničevana, v socialnem življenu zatajena an preganjana. Na smiemo pozabiti, de je v Rečanski dolini dielu občinskega tajnika Renzo Marseu, z Lies se je muor umaknil (an zato je pust njega službo) duhovnik Arturo Blasutto. An že iz telega se lahko zastopi, kakovo je bila močna an strupena protislovenska klima, de je te bila parva linija hladne vojne. V tisti skupini mladih, ki so leta 1969 postavili na nuoge društvo za branit svoj slovenski materni jezik, je bila Aldo Klodič, ki je ostal 45 let adan od njega nosilni židov.

Dvje posebnosti je imelo an ima društvo Rečan. Parva je prepricanje, da niz zadost darža žive stare navade an kulturno premoženje, ki so nam ga zapustil naši te stari. Naša slovenska kultura je živa, so misli, an će je tuole ries, muora roditi

an novo sadje, biti v sintoniji z modernimi cajti. Druga je mises, de ljubezen do vsega kar je našega je trieba šerit med ljudmi an z njo ponos na svoje koranine, de vič ljudi bo imeli društvo za sabo, buj bogato bo njega dielo an buj dugo njega življenje. V temelju dielu je biu Aldo te parvi.

On se je zmislu Senjam beneske plesni, ki so ga parvči napravili leta 1971 an nam je parnesu stojukje novih plesni. Puno jih je napisu on sam. Dau je pobudo an za iniciative, kot so recimo "Kar rože cvete, vasi se veseli", ko se se gaspodinje po garmiških vaseh pretiekale, katera bo imela buj lepe rože na okni an ganku, al pa "V roke medlo..." ... Zadnej cajte so po temelju kječu napravjal konkors za vebrat narub kunštno stražilo. Aldo je oživiu tudi Devetico Božično, ki vsako leto objame vse vasi an ljudi garmiškega kamuna.

V zboru Rečan, ki se je rodil kot cerkveni pevski zbor an ga je vodil Rino Markič, je Aldo piedu za četka. Skarbeu je nimar za anj, za

imiet dobrega dirigenta an ga tudi sam vičkrat vodil, dokler ga ni prepuštu mladim domaćim glasbenikom. Adna od njegovih kvalitet je bila, da ni nikdar teu bio on sam v parvi varsti, de je zna nimar vključiti mlade, jih poslušat an jim je zaupu. Aldo Klodič je biu tudi stebar Beneskega gledališča an parvi domaći režiser, biu je zad za skupino, ki je lieta nazaj "uganjala" beneski kabaret.

Alda smo poznal vsi, posebno ku avtorja poezij an plesni, kulturnega animatorja an organizatorja. Buj v scienci ostaja drugo njega dielo. Biu

dernem svetu. Tuole je dielu v društvu Rečan an zuna njega.

Aldo je biu med tistimi, ki so kupe s Petričcem sli k notarju an ustavil Zavod za slovensko izobraževanje iz katerega se je rodila Dvojezična šouola v Špetre. Ne samou, biu je puno let v vodstvu šouole, pru v tistih letih, ko je imela narvič težav, posebno finančnih. V zadnjih letih je biu v vodstvu Inštituta za slovensko kulturo. V začetku osemdesetih let je biu član pokrajinskoga odbora SKGZ, ko ga je vodil Viljem Černo, ki je zna zbra okuole sebe vse pomembne osebnosti, od Petričca do Clavore, od Venosija do Bankička an Klodiča, grede pa je gojji dialog z našimi duhovniki. Aldo je viedu, de politično dielo vzame puno cajta an energij, rezultati pa se videjo, če se, dosti cajta potle. Da pa brez skupne vizije se ne gre ankar-

"Za spomin tistim, ki so bili zraven, za skromno a tardno učilo tistim, ki pridejo zad za nam" je Aldo Klodič napisu v brošuri za 15. obdobjenico pohoda Topolove-Livek Čez namišljeno črto, ki je bila adna od njega kuražnih an modrih iniciativ. Ob veliki hvaležnosti za vse njegi dielo, poslušajmo an njega parporočilo. (jn)

poeta e giustamente esitava prima di emettere suono, prima di infrangere il silenzio. Era come stesse in equilibrio, leggero sopra la fragilità della parola: consapevole che quel *flatus vocis*, seppur inerte, ha il potere di creare o di distruggere il mondo. Ma ecco, è proprio questo modo di porsi nel linguaggio, questo anomalo silenzia-

re tra gli umani che ha "parlato", ha "detto più forte qualcosa" ha proferito una parola più intensa e feconda. Un paradossale fenomeno qui si manifesta. Il miglior linguaggio prende le mosse scegliendo accuratamente, tra le miriadi di parole, poche, ma le più belle. Ed è connettendole ancora con spazi di silenzio che nasce per magia un

mondo variopinto. Così, a modo suo, Aldo ha dato vita a un dire autentico, a un "bel dire", originale, rivelatore e creatore al tempo stesso di un bel modo di essere.

Eccome se ha tenuto in vita la *beseda!* Col suo stile si è battuto perché la parola delle tradizioni non morisse; ha fatto cantare cori antichi e nuovi; ha lottato contro

l'oblio recuperando memoria, contro la pigria di chi si lascia abbagliare da frivole lusinghe. Ha consegnato alle nuove generazioni l'orgoglio di appartenere a un territorio e a una cultura preziosa anche se minoritaria e dimenticata. Ha infuso coraggio là dove c'è vergogna di parlare la propria lingua. Il suo esitante dire unito al suo pro-

digioso operare (per almeno una cinquantina d'anni), ha emesso un suono di vita, intriso di tenerezza e di autentico amore per il nostro territorio. Il suo strano e volontario equilibrio sulla *beseda* ha mostrato anche che non si ama a parole. Infatti la parola si presta a qualsiasi gioco; ha in sè l'insidia dell'ambiguità; è il prodigioso strumento della falsità e dell'imbroglino dell'altro. Il silenzio invece non mente e le opere ancor meno.

Coloro a cui oggi Aldo manca si domandano: Chi potrà misurare il valore di un amico come lui tra gli "amici" che abbiamo? chi potrà saggire la finezza della sua sensibilità...la generosità del suo cuore o l'altezza della sua poesia? chi saprà valutare l'intensità del suo amore tra coloro che dicono di "amare"? Ci vorrebbe qualcuno che sia molto saggio e dallo sguardo puro.

Mario Midun

In equilibrio, leggero sulla fragilità della parola

dalla prima pagina

Odiava la chiacchiera vana e superficiale; le parole senza sostanza. Ricercava invece quei condensati di saggezza che la tradizione ha conservato in proverbi ed espressioni singolari e che il suo amato dialetto beneciano tuttora contiene.

Più in là ancora, a volte mi è sembrato credere nella sublime musica del silenzio, e mi è parso diffidare della stessa *beseda*. Lo penso mentre cammina silente nei boschi solitari delle Valli in cerca di funghi. Lo ammirò quando ostinatamente si arrampica a falciare a mano un prato scosceso che purtroppo ora, anche questo, verrà abbandonato. Aveva un animo di

poeta e giustamente esitava prima di emettere suono, prima di infrangere il silenzio. Era come stesse in equilibrio, leggero sopra la fragilità della parola: consapevole che quel *flatus vocis*, seppur inerte, ha il potere di creare o di distruggere il mondo. Ma ecco, è proprio questo modo di porsi nel linguaggio, questo anomalo silenzia-

re tra gli umani che ha "parlato", ha "detto più forte qualcosa" ha proferito una parola più intensa e feconda. Un paradossale fenomeno qui si manifesta. Il miglior linguaggio prende le mosse scegliendo accuratamente, tra le miriadi di parole, poche, ma le più belle. Ed è connettendole ancora con spazi di silenzio che nasce per magia un

LIETOŠNJI 8. MARC je poteku v spominu dvieh zaslужnih mož, ki so puno pomali Benečiji

Beneške žene hvaležne Aldu Klodiču in Marjanu Bevku

LARISSA BORGHESE

Zalostna novica je zasienčila lietošnji dan žen an presenetla vič ku kajšnega med številno publiko, ki je v nedjivo 8. marca napuniла vičnamiensko dvorano (polifuncionalno šalo) v Špietru, saj je dva dni prier, 6. marca, po hudi bolieznì umar Marjan Bevk. Imeu je skor 64 let an je biu vič ku dvejst liet režiser Beneškega gledališča.

»Marjan – je zmisnila direktorica Inštituta za slovensko kulturo Marina Cernetig v začetnin pozdravu – je paršu parvič k nam leta 1992, kár smo imiel' vaje za 8. marec v Svetin Lienartu. Z njim smo preživiel' puno na odri an zuna odra, smo ratal' parjatelji an bi jala skor žlahta. Zatuo se ga bomo zmisnili še puno liet. Marjan je storu poznat naše gledališče uon 'za naših kraju, je začeu dielat z mladimi, de bi hodil' po naši poti an nam je saldu parporočevau: "Bodita ponosni na to, kar sta".«

Bevku, ki je biu navezan na Benešijo tudi, zatuo ki je biu sin avtorja zgodovinskega romana *Kaplan Martin Čedermac* Franceta Bevka, je Beneško gledališče posvetilo lietošnjo predstavo *Osan žensk*. Pod režijo Danijela Malalana so igrale Anna Bernich, Breda Berginc, Cecilia Blasutig, Bruna Chiuch, Marina Cernetig, Manuela Cicigoi, Emma Golles an Teresa Trusgnach.

Čudno an živahno družino samih žensk arztrese an obarne na glavo smart moža od Marine an očeta od Cecilie an Emmo. Biu je edini možtu hiši an so ga vse maltrale. Se pravi dve dikle – adna je bla njega ljubica –, tašča, kunjada, sestra, ki je tiela samuo njega denar, žena, ki ga je varala, an celuo parva hči, ki se je iz Londona uarnila damu v drugim stanu. Vse tuole pride na dan, kár se osan žen pogouri med sabo, kuo an kada bi muoro mož umriet an kaduo naj bi ga ubù.

Na koncu narbuje mlada an zvita hči (Emma) vetegne uon, de je ona vse vekuhala, de bi postavla reči v družini pod te pravo luč. Na koncu mož (Michele Qualizza) pride uon iz kambre z nuožan tu harbatu. Ustrelit bi teu suoje žene, a mu zmanjka kuža an se sam vzame živjenje.

Bruna Dobrolò, predsednica Zvezze Beneških žen, ki kupe z Beneškim gledališčem an Inštitutom za slovensko kulturo je parpravila *Dan žen*, je poviedala, kuo se je rodilo srečanje z Beneškim gledališčem za osmi marec an kuo je pomau Aldo Klodič, ki je pred kratkim umaru.

»Subit po potresu – je poviedala Dobrolò – smo se v Zvezzi beneških žen odločile, de muoremu stuori čut nas glas an smo začele pisat predstave. Narbuje težkujo je bluo ušafat prestor, kjer naredit *Dan žen* z Beneškim gledališčem. Po dolinah nam so se smejal' al' zalaputnil' vrata na šobe. Aldo pa nam je pomau. Uzeu je naše

Stevilna publike na Dnevnu žen v vičnamienski dvorani v Špietru.

Beneško gledališče predstavilo igro »Osan žensk«

napisane komedije, jih je pregledu, postroju an nam je dan kuražo. Parvi osmi marec smo ga nardile na Čemburje tu fabriki. Bluo je lieta 1977.«

»Lieto potlé – je šla naprej Dobrolò – nam je Klodič storu odprt urata telovadnice (palestre) na Liesah. Natuo so se nam urata začela

odperjat. On je biu regist za nas an za Beneško gledališče. Petnajst liet je tudi pisu komedije za nas. Biu je človek, ki je puno nardin za našo domačo kulturo. Z jubeznijo je znù dielat za suojo zemjo, za suoje ljudi an za vse tiste, ki se borijo za suoje pravice. Brez skarbi lahko hodimo po njega stopinjah.«

Tuole sta potardile tudi mlade Martina Tomasetig an Katja Canalaz, ki sta prebralle tri poezije Alda Klodiča. Ble so *Puna pest*, *Nina nana* an *Starček*.

Davide Tomasetig je igru nekaj piesmi Alda Klodiča.

Društvo an zbor Rečan so člani poimenoval po Aldu Klodiču

Društvo an zbor Rečan bota poimenovana po Aldu Klodiču, ki je biu od obadvieh vič desetletija duša an glavni protagonist. Takuo so odločil člani društva (jih je parblizno 60) na lietni asembleji, ki je bla v saboto, 14. marca, v gostilni Alia posta v Hlocju.

Prisotni so pregledal, kaj so nardil v teku lanskega lieta an odobril programe za lieto 2015. Parva pobuda bo že telo saboto, 28. marca, v telovadnici na Liesah, kjer bo Hrupno srečanje. V saboto, 13. junija, nimar v telovadnici, bo društvo organizalo posebno iniciativu v spomin na Alda. Malo dni potle,

v nediejo, 21. junija, bo 22. pohod čez namišljeno črto z Livka do Tapoluovega. Ni mar tisti mesac, na 23., društvo Rečan parprave kries svetega Ivana. V saboto, 5. setemberja, bo na Lisah literarno srečanje V nebu luna plava, sledi-

le bojo še zimske iniciative ku božična devetica an koledar za lieto 2016. Na varh tega tudi lietos bo Rečan sodelovau za razne pobude z Inštitutom za slovensko kulturo, z društvom Ivan Trinko an za parpravo glasbenega dogodka Liwstock. Ku zbor pa bo Rečan parpravu dva programa, adnega za koncerte, tudi z drugimi zbori kuge, druge pa za maše.

Člani društva so glasoval za nov odbor, kjer so seda Margherita Trusgnach, Vittorio Scuoch, Elisabetta Gustini, Sandro Vogrig an Gianni Floreancig, ki ga bo odbor potardiu za predsednika.

KOROŠKA IN PRIMORSKA ZAPELI NA TRBIŽU

V nedeljo, 15. marca, se je v trbiškem kulturnem centru uspešno odvijala pevska prireditev »Koroška in Primorska pojeta 2015«, ki se je že več kot petmajst let udeležujejo zbori z avstrijske Koroške, iz Slovenije ter iz Furlanije-Julijiske krajine.

Letos so nastopili mešani pevski zbor »Sožitje« iz Podmelca in mešani pevski zbor »Senožeče« iz Slovenije, mešani pevski zbor Prosvetnega društva Sele in moški pevski zbor »Valentin Polanšek« z avstrijske Koroške ter združeni pevski zbor »Nediške doline« in pevski zbor »Jacobus Gallus« iz Furlanije-Julijiske krajine.

Nastopajoči zbori so se predstavili bodisi s cerkvenim bodisi z narodnim, še posebej z ljudskim, repertoarjem.

V imenu javnih upraviteljev Karavske doline je prisotne pozdravila trbiška odbornica za kulturo, Nadia Campana – in sicer z misljijo, da pa sem seže v korenine vsake jezikovne skupnosti in vsakega posameznika in da moramo zato ljubezen do petja negovati.

Med številno publiko je bilo prav veliko sosedov z avstrijske Koroške. Bili so tudi nekateri ugledni predstavniki tamkajšnje slovenske skupnosti, tudi zadnji dvojezični duhovnik na Zilji, Stanko Trap.

Prireditev, ki se je odvijala pod pokroviteljstvom občin Trbiž in Naborjet-Ovčja vas, so organizirali ukovško Slovensko kulturno središče »Planika«, Krščanska kulturna zveza, Zveza slovenske katoliške prosvete, Zveza slovenskih kulturnih društev in Zveza cerkvenih pevskih

Številna publika in združeni pevski zbor iz Nediških dolin.

zborov. Podprala sta jo Zveza pevskih zborov Primorske in Javni sklad

Republike Slovenije za kulturne dejavnosti.(l.l.)

V organizaciji KD Rečan v saboto, 28. marca, na Liesah

Hrupno srečanje naših te mlađih

V teli naši mali Benečiji, ki se nam zdi nimir buj zapuščena od politike an kjer vič ku kajšan krat zgleda, de smo Benečani dobr si amuo za se med sabo kregat an ločit, obstaja na sreč ſele kajšan, ki se tarduo darži. Tele zadnje cajte, je tisto potriebno povezovalno vlogo med tistimi mlađi, ki imajo ſele par sarcu naš izik an našo zemjo, odi-grala glasba. Pa sama glasba nje zadost, zatuo je tud lietos kulturno društvo Rečan organizalo Hrupno srečanje: de bi "naši" mlađi bendi imiel an oder za pokazat njih-

vo strast an dokazat usien, de je naša kultura ſele živa an usmerjena v prihodnost.

Na telem 8. Hrupnem srečanju je publika v televadnici, paleštri, na Liesah poslušala skupine Good vibes, Shape, Stringe an Blue Fingers. Ne samuo: poseban prestor je imela lietos tud predstavitev projekta - tud v našem slovienskem narečju - "stand by me", ki združuje mlade, ki imajo posebne potriebe an tiste (takuso smo se navdili mislit), ki jih niemajo. Pokazal so video, ki so ga kupe parra-

vli, piesem (glasbo je napisu Leo Virgili), ki prave an pokaže, de konec koncu smo vsi drugačni.

Glih no malo priet so parvič na odr nastopili mlađi od benda Good vibes. Tuole je glasbeni projekt, ki se je rodil na Glasbeni matici v Špitru. An skuo naš glasbeno štoulo so šli malomanj vsi tisti, ki so godli na telem koncertu. Tuole glasbeniki od benda Shape (na Liesah so ob teli parložnosti nimir prisotni od leta 2007), ki so ponudili nekaj rock piesmi iz sedemdesetih let: od Uriah Heep do Pink Floyd (an duo je jau, de take varste note nieso vič aktualne?). Skupina Stringe je pa godila svoj repertoar: originalne atmosfere, ki jih narišejo rifi kitare an orgel za piesmi, ki lepo plavajo v tistem modernem an širokem morju post-rocka. Koncert so pa zaključili Blue fingers, zmagovalci zadnjega Sejma beneške piesmi (s piesmijo "Muči do te muči"), s svojo energično mešanico bluesa, rocka an funkyja. So nam zagodli nekatere stare an nove cover piesmi (med katerimi je tudi presenteljiva "Sail" od skupine Awolnation), pa tud puno suožih. Jih imajo kar neki, takuo de seda vsi Benečani čakamo njih parvi cd, de bi še buj pogosto dihal tel nov "plavi" beneški zrak.

Bendi, ki so nastopili v saboto na Liesah:
na varhu Good vibes an Shape,
na sred Stringe,
tle na čeparni pa
Blue fingers
Foto: Cecilia Blasutig

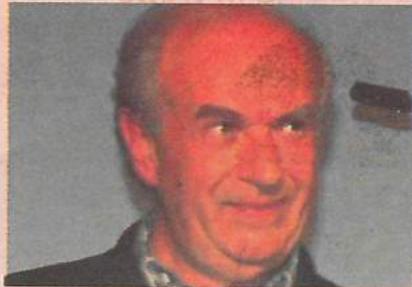
**KD an ZBOR REČAN
an SLOVENSKA
KULTURNA DRUŠTVA
*vabijo na***

**VIČER ZA
ALDA KLODIČA**

**gledališče - piesmi - spomini
v nediejo, 14. junija,
od 18. ure napri
v Hlocju**

[Kratke Brevi] [Kratke Brevi]

Kukuca jo bo zapiela z društvom Rečan

Tudi letos kulturno društvo Rečan pravja varsto iniciativ pod naslovom »Kar jo pieje kukuca«.

Program začne v nediejo, 14. junja, s posebnim večerom pod naslovom »Zarnje moje duše«, ki bo posvečen Aldu Klodiču (*na fotografiji*), ki je umaru februarja letos in ki je bilu duša kulturnega društva. Ob 18. par Hločju bo gledališče, muzika in spomini. Če bo slava ura bo prireditev v telovadnici na Liesah.

V nediejo, 21. junja, bo tradicionalni »Pohod čez namišljeno čarto«. Zbirališče je par cerkvi v Topoluovem ob 9. Pohod bo letos na Briezo, kjer ob 10. bo srečanje s prijatelji iz Livka. Varnili se bojo kupe v Topoluove, kjer ob 12. bo pieta sveta maša. Ob 13. bo skupno kosilo, kateremu bo sledilo družabno srečanje.

Zadnji večer iniciative »Kar jo pieje kukuca« bo v torak, 23. junja. Ob 20.30 v kraju Luže v Hostnem bo kries svetega Ivana. Seviede bo tud za pit in za jest.

Z besiedami an glasbo za Alda Klodiča

s prve strani

Bogat program vičera, z naslovom 'Zarne moje duše' an v režiji Elisabette Gustini, se je nadaljevau z besiedami (poslušal smo pesmi, spomine an tudi odlomke Aldovega literarnega diela) an glasbo. Sodelovali so zbor Rečan, foldorna skupina Živanit, Beneško gledališče, Trepetički, zbor Fajnabanda, Čeče za ljubezen, Rok Al-

Stari an mlađi parjatejji od Alda so sodeloval na predstavi, ki je bila v nedeljo v telovadnici na Liesah

"Navadla san se od Alda daržat rauan harbat an gledat tu oči mojga naspruotnika"

Puno liet od tega je bluo zlo, zlo težkuo bit, kar smo... par kajšnim kraju pa je bluo še buj težkuo. Recimo, v dolenjim koncu srienskega kamuna, kjer vse, kar je bluo slovenskega, je bluo za zbrisat... Kar je paršu Aldo gor h nam, so za-

čel pravt: kaj je paršu tle komandierat?

Ist mislem, seda, de so se ga bal, zak oni že tekrat so viedli, kaj je Aldo.

Aldo nie komandieru, Aldo nam je dnu te pravi kujc za odpreit ura-tista pica v našim sarcu an v naši pameti, kjer je bluo skrito, kar niesmo uagal veteognit na dan. Ist niesmo mogla zastopit, zaki tan doma so nam vst guoril po slovensko an kar so srečal kajšnega par kajšnim kraju, ki je guoril po slovensko, so vprašal: Kaj ste an vi Slovienj? Pero smo bli Taljani.

V dolenjim koncu srienskega kamuna smo bli Taljani, v gorenjim koncu pa Jugoslovani, zak njih gaspud nunac je biu titin Čenčič... (takuo so pravili oni).

Ma kuo, če kar san hodila gor h maš, so piel glih tiste piesmi, ki so jih piel parve lieta, ki sam se uarnila gor z Belgije, par maš an vicerinca dol par svetim Pavle? An kar so guoril v oštirji tpa par moji novi v Gniduci, je bluo glih tiste, kar smo guoril dol par Černečah, v Srednjem, v Preserjah... Zaki oni Jugoslovani an mi Taljani?

Tu sarcu an v pameti smo imiel vti sladke besede naših te starih. Znal smo jih an mi, ki smo se rodil po sviete, saj po svete tata an mama sta nam guorila po slovensko.

Zaki, kar smo se uarnil damu, an žlah telo besede so ratale nagoorne? Kje je bila resnica? V tistim kraju Srednjega, obedan nam nje teu odguorit: smo bli Taljani an kong.

Hvala bogu pa je bila takia skupina mladih, ki je bila tuole zastopiti... Odgovor je biu: pustita par mieru, al pa biešta gor h tistem tatinu v Gorenjem Tarbu, ki če, de puodemo pod Jugoslavijo.

Anta je paršu Aldo... On nie puno guoriu, je odgوارju na vprašanja an nam kazu s sojim dielam an s tistim od kulturnega društva Rečan, ki se je bilo malo priet rodu v Rečanski dolini, kje je resnica. Z njim se nam je odparu an nov sviet, tist sviet, ki tu našim sarcu smo viedli, de je te pravi.

Zato, Aldo, bohloni v imenu tistih iz dolenjega konca Srednjega, ki so tiel zastopit an ti si jim pomagu prid do resnice. Brez uekat, brez kuazat, brez trucat... Bohloni, tebe, ki s me parpeju tudi do našega Doričja an do Paola Petričiča.

S tabo san se navadla, de se na smie zatajit besede mame, zak takuo, zatajš an zgubiš tojo dušo. Bohloni, zak s tabo san se navadla daržat rauan harbat pred vsemi an gledat tu oči mojga naspruotnika.

Vieš, vsaki krat rata, kar si mi ti pravu: če tuoj naspruotnik na bo meu kuraže te do konca gledat tu oči, zastopeš, kje je resnica, zastopeš, de ti si buj močna ku on. Tuole si navadu mene, an puno drugim.

Na koncu, Aldo, bohloni tudi za vse ostalo.

Daniela Lenkcjova

Po stazi, ki je nimar povezovala parjatelje

V nediejo je biu dvaandvajseti pohod Čez namišljeno črto, spomnili so se na Alda Klodiča

s prve strani

Vsi so se spomnili na Alda Klodiča, pobudnika pohoda an kulturnega delavca, človeka, ki se je nimar bojuju za našo slovensko kulturo. "Kar je še v penzijo, je poviedala Katja Roš v imenu Livčanu, nie počivu, biu je vesen, kar je dielu za družbo, za druge, mislimo na Senjam beneške piesmi, na pesniške večera, na pohode. Tela pot, teda staza, je pot Al-dovih sledi."

V tistem kraju staze so Livčani nardil lepo darilo, lep šenk, kiek ki bo pomagal, de vsi tisti, ki se bojo tam tudi sprehajal, se bojo spomnili na Alda al pa bojo spoznal njega dielo. Gre za skrinjico, kjer je skrarena knjiga, ki jo je Aldo napisu o pohodih Čez namišljeno črto.

Dvojezični napis vabe tiste, ki pašajo tam tode, naj pod stenco drevji pregledajo an preberajo bukva an

na koncu naj jih spet položejo v skri-njico.

Po telem občutljivem momentu, kjer so bli vsi ganjeni, so se vsi na-potil pruot Tapoluovemu, kjer jih je čakala priet maša po slovensko, ki jo je zmolu monsinjor Marina Qualizza, an potle pravi senjam, saj je bluo obitunega za jest an za pit, an nie manjkala nanča glasba naših armo-nikarju an skupine Skednj.

Za vse je poskarbielo kulturno društvo Rečan.

*Udeleženci pohoda
so se parstavili
blizu cerkve
za skupinsko fotografijo*

Staza med Tapoluovim an Livkom še združuje parjatelje

Pohod čez namišljeno črto je nimar an dogodek, an dvaandvajst liet potlé, ki so se parvi krat Tapolučani zdarli pruot britofu, sli napri po stazi gor na Briezo an se spustil v dolino do Livka. Tekrat je bluo 250 ljudi, muorli so se vpisat an pokazat dokumente finančni straži, priet ki se je pohod začeu. Tista črta, tist konfin med dvema daržavama nie biu še takuo namišljen, kot je donas, pa vsegligh, tiste, kar je zbrisu tisti konfin v glavah, je bluo parjateljstvo med ljudmi, iz Tapoluovega an Livka, ki so se poznal že celo življenne an so guoril le tisti jezik, saj tista staza darži kupe tele dvie vasi že stuo an stuo liet.

Takuo je ratalo tudi v nedeljo zjutra, kar so Livčani paršli v Tapoluove. Ustavli pa so se priet, bližu Brieze, kjer jih je sparjela skupina, ki je medtem paršla iz Tapoluovega.

beri na 7. strani

www.facebook.com/novi.matajur

ROVINE

Štiridnevna šola
slovenštine za Italijane

SPIČER

Lepa solidarnostna akcija
v dvojezični srednji šoli

STRAN 4

STRAN 7

naš časopis tudi
na spletni strani
www.novimatajur.it

novimatajur

tednik slovencev videnske pokrajine

št. 24 (1901)

Cedad, sreda, 17. junija 2015

Tle par kraj publike,
ki se je udeležila pobude,
dolzalo pa zbor Rečan, ki je pieu
pod vodstvom Davida Doriha

Zgled Alda Klodiča v besiedah an glasbi

V nediejo je bla na Liesah pobuda 'Zarne moje duše', ki jo je organizalo društvo Rečan

Kukuca jo pieje še, an še bo piela, takuo ku naš slovenski jeziz po vsieh dolinah. Tuole je bluo sporočilo prireditve, ki jo je kulturno društvo Rečan v sodelovanju z Liesko faro an z družimi slovenskimi kulturnimi društvi parpravilo v nediejo v telovadnici na Liesah, da bi se spomnili na Alda Klodiča an na vse tisto dielo, ki ga je kupe z drugimi naredu v Rečanski dolini za slovensko kulturo. Bli so, na začetku, zares hudi cajti, takuo ku je poviedu Fabio Bonini, cajti hladne ujske an tajnih služb po naših dolinah.

Reči so se začele razvijat, je poviedu Bonini, potle ki je dol z Laškega paršu nou far, don Azeglio, ki je zbräu oku sebe mlade tele doline. Ustanovil so društvo Rečan, ki je začelo organizavat Senjam beneške piesmi, potle še zbor an druge pobude. "Italianissimi so mislili, 'de nas bojo učefal, pa nieso utegnil', je še jau, an zaključu s prepričanjem, de tudi tisti, ki so še donas pruot slovenskemu jeziku, na bojo ugasnil naš glas.

beri na 5. strani

NA LIESAH je domače društvo Rečan parpravilo občuten vičer v spomin na poznanega kulturnega dielu

Kar naprej po poti, ki jo je pokazu Aldo Klodič

»**K**ukucia je zapeila na sred vasi, vsi kupe smo tie zbrani an čemo iti naprej.« Tako se je glasila kukuca, na vičeru v spomin na Alda Klodiča pod naslovom *Zarjne moje duše*, ki ga je v nedeljo 14. junija v televodnici na Liesah organizalo kulturno društvo Rečan kupe s drugimi slovenskimi organizacijami.

Na održ so se, pod režijo Elišebete Gustin, zvarstvil z glasbo an z besedil zbor Rečan, folklorna skupina Živanit, ki jo je z ramoniko spremjalna Anna Bernič, Beneško gledališče, Trepetički, zbor Fajnabanda, Čeče za jubezan, Rok Alboje, dusa Orsola an Anna Banelli, Daniela Lenkcova, Lidia Znidarjova, Cecilia Perinova, Emanuela Pitažova, Martina Žefcova, Katja Bledečova, Michele Qualizza z ženo Grazielo, Gianni Vuku, Margherita Tarbjanočna, Davide Dorts, Martina Marmai, Elisabetta Jurajova, Andreina Cekova, Renzo Žnidarju, Fabio Kovacu, Miha Obit, Cristina Tedolenjih, Mila Morandini, Davide Tedolenjih, Lucia Gazzino, Ornella Ferrari, Anna Pečenova, Nicol Žuku, Igor Blažu, Mariika Blažova, Elisa Kuosova, Sofia Blažčanova, Luisa Karpacova, Monica Obličanovna an Mario Midun. Use je na koncu zahvalil predsednik društva Rečan, Gianni Florencig.

Vsi so podčartali veliko bogatijo, ki jo je Aldo zapustil an ki jo muoramo pejet naprej. »Saj brez diela nie pardielam an mi moremo bit samuo pametni,« je jau Fabio Bonini, sekretar društva *Srebrna kaplja*. Poviedu je, kajšni so bli cajti, kar je Aldo začeu svoje neutrudno dielo, da daržat živo

slovensko dušo, »kar so nas imiel' ku šleute.« Povieduje od zadnjih 70 let. »Kár je finila vojska, je parielo, de bo prava demokracija, ampa je ratala hladna vojna an konflikt je bil takuo močan, de so bili ta na drugin kraju Rusi an komunizem, te na telin pa Amerikani an kapitalizem. Kajšan je bil odloču, de Slovenij nimamo pravice bit na naših tleh.« So nam zaparli usta an zavezal' roke.« Vse je ratalo še slaviš, zavoj skrith parasudajških organizacij ku Gladio. Po vojski je v Lieski fari gaspuod pre Arturo Blažtu mofl po našim. Tu 'an par liet se ga ponížal' an so ga pošjal' proč. Za njim je paršu gaspuod, ki je imeu tu glavi samuo sadit smrieke. Potle mlad duhovnik Rino Marchig, ki je začeu pomat zbirerat vse, kar je bluo pametno. Reči so se začele počas razvijat tudi po slovensko, paršla sta kulturno društvo Rečan an Senjam Beneške piesmi. Okule 70. lieta par Hločju so prepovedidal' zbor, reči pa so še napri. Italianissimi so misili, de nas učefajo a niso rival' tega na-

Pred fotografijo Alda Klodiča navuode Mila in Blanca ter sin Davide.

rest. Kajšno lieto potle so arzutki 29 dvoyeržičnih tabel na garniškem kamunskem teritoriju, potle so desnici zarji začel' ubivat uce zadruge, ki je redilih tele žvine v Tapoluovem. Posmisli, če bi donas imiel' tajšno kooperativo, kuo bi bli čednu vasi. Use, kar smo premostili' v letah, gre v čast tistim, ki so dielal', med njimi Aldo Tedolenjih, pre Rino, Elio Mohorju,«

je zakjuču Bonini.

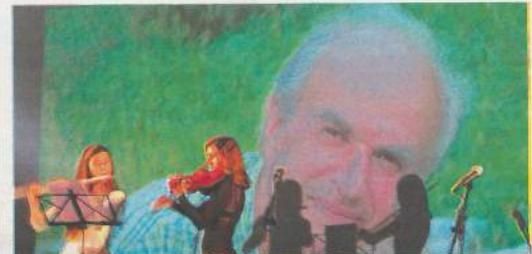
Posebno je do suz ganilo številno publiko, kár je Aldova navuoda, mafa Mila Morandini, na održa plesavanko. Biu jo je Aldo napisu za sina Davida, ki je spremju plesam s pianolo an daržu tu naruočju Bianco, mlajšo sestro od Mile. Ta zad je bila projektirana pa fotografija kupe z nonan Aldan, od kerega se je med

vičeran ču glas, kár je posneu piesan »Pustiti nam rože po našin sadit, pustita nam piet takuo k'nam je ušeč.« Telo je bluo sporočilo vičera, saj jo bo Kukucia še piela po zgledu Alda Klodiča. »Znu je daržat ravan harbat an gledat tu oči naspruotnice,« je jala Daniela Laureting. »Rad je poslušu, vargu kamam an sneu roko,« je podčartala Andreina Trugnach, de bi podčartala, kakuo je Klodič potisku naprej te mlade an jih pusti, de na novo an moderno vizo pejejo naprej, kar je bluo usajeno.

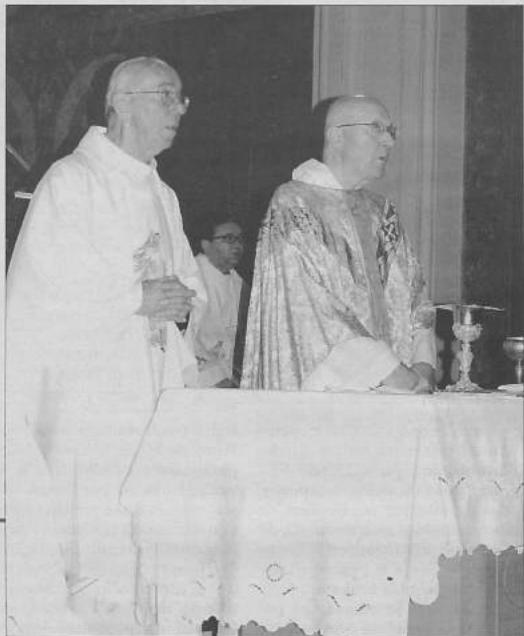
V programu »Kár jo pieje kukucia« se je še zvarstvu v nedeljo 21. junija pohod *Cez namšljeno čarto*, ki iz Topoluovega je peju na Briezo, kjer je bluo srečanje z Livčami. Na tistin kraju so odprali skriničico posvečeno Aldu Klodiču. Pohod se je zakjuču s pleto sveto mašo (molila sta jo msgr. Marino Qualizza in famoštar g. Federico Saracino) an s kisilom v Topoluovem. 23. junija pa na Lužah, par Hostnem, so paržgal' kries Sv. Ivana. L. B.

Številna publike v televodnici na Liesah.

Nastop dua Orsola in Anna Banelli; v ozadju fotografija Alda Klodiča.

“Svoboda je tudi ostati ljudstvo an ljubiti svoj jezik an kulturo”

Na zlati maši je pridgu monsinjor Marino Qualizza

s prve strani

Gaspud Zuanella pa je pred štiridesetimi leti ratus župnik na Tarčmunu, mašuje pa še v Matajurje, Sauodnji an Gorenjem Barnase.

“Med nami smo se puno krat poguarjali – je poviedu monsinjor Qualizza v svoji pridi – an parsli do prepricaanja, de smo spoznal, kaj pride reč beseda svoboda, ki pride reč, de muorno skarbet za reči, ki se dogajajo zuna, pa tud, de se odpremo na notranjost. Svoboda je tudi ostati ljudstvo, je ljubezen do svojega jezika an kulture. Vse tuole skušamo doživet tle v Benečiji an v Kanalski dolini. Na muorno pozabiti tudi na tiste, ki so nam napravili kakšno težavo, tiste pa nas je daržalo kupe an gledal smo še buj branit naše ljudstvo.”

Zlatomašnikom so čestitali pokrajinski predsednik SSO Riccardo Ruttar, daržavna sekretarka Urada RS za Slovence v zamejstvu an po svetu Marija Pukl, podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, videnski pokrajinski odbornik Beppino Govetto an daržavni sekretar na ministru za kulturo Silvester Gabršček, ki je prebral tudi pismo, ki ga je zlatomašnikom na slovju koprski nadškof.

Med prisotnimi je biu tudi slovenski evropski poslanec Lojze Peterle.

Planinska družina Benečije pa je štirim duhovnikom šenkala šolo.

Ob zlati maši so v nabito polni špietski cerkvi piešli združeni pevski zbori pod vodstvom Davida Kloidiča.

Ku vsi zavedni Beneški Slovenci so muorli nositi križ...

s prve strani

V zboru so pa piedi tudi pievci naših zborov an pod vodstvom dirigenta Davida Kloidiča so zapiel

vse naše narbuj poznané an parjubjene cerkvene piesmi, ki jih le po riedko poslušamo. An tuole nas je zaries ugrielo par sarcu.

Marsikajšan se je vprašu, kakuo bo za naprej, saj ni mladih duhovnikov.

Po sobotni maši pa se nekateri vprašamo, kajšna bi bla naša Benečija, če bi frajnost an svoboda, an z njimi naša slovenska molitev an piesam, živiele po vseh naših cerkvah v zadnjih petdesetih letih?

Livek šteje 257 prebivalcev, v zadnjih treh letih so se livške družine pomnožile za 20 otrok

Svet Jakob na Livku, šola kot velik vaški dom

Kultурно društvo Nit v spomin na mrtve pesnike, pa še filmi in razstave

Osrednji dogodek praznovanja livškega zavetnika Svetega Jakoba je bil ogled prenovljenega poslopja šole na Livku. Praznovanje je bilo široko zasnovano. Športno društvo Livek je pripravilo dvodnevni turnir v malem nogometu, srečelov in glasbeni večer, krajevna skupnost pa je obnovljeno šolo spremenila v veliko razstavišče. Na predvečer praznika je Livičane obiskalo gledališče iz Kamniškega, na praznični dan pa je na obisk prislo veliko izseljenih Livičanov. Srečanje vaščanov z Livičani, ki živijo drugje, naj bi postalo tradicionalno.

V podstrešnih prostorih šole, ki je sedaj vaški dom, je v pisarni livških društev in skupnosti kulturno društvo Nit postavilo prelepo razstavo posvečeno štirim pokojnim pesnikom. Nit je novo ime za društvo PoBeRe, ki ga je pesnik, premilni Zlatko Smrekar z Livških Raven ustanoval z namenom, da poveže sodobne umetniške ustvarjalce Posočja, Rezije in Beneške Slovenije. Društvo se je na prireditvi ob letošnjem Svetem Jakobu spomnil poleg Zlatka še Darka Rutarja, Vojka Rutarja in Alda Klobiča.

Med razstavnimi predmeti (knjige, članki, pričevanja, slike...) so pozornost občinstva pritegnile košarice s svitki s pesmimi pokojnih umetnikov. Svitke so ljudje lahko odnesli domov, da bi jih shranili kot spomin na umetnike in lepo prireditve. V razredu, ki je sedaj preurejen v livško »dnevno sobo«, so se vrteli filmi prijetljic Liveka, režiser Nadje Velušček in Anje Medved. Med filmi je bil tudi najnovješji s spominimi na soško fronto »Niso letele ptice«. Filmi bodo v šoli vedno na ogled.

V razredu, ki je sedaj vaška televadnica, je bila dvojezična lutkovna predstava Mojce Stubelj Ars.

V vaškem domu je tudi prostor za razstave. V njem je sedaj postavljena livška etnološka zbirka. Kralujejo ji veliki lutki Krivopete in zbirka slik na temo Krivopet Lenke Hrast. Pozornost pritegne zbirka starih hišnih imen, ki jo je pripravila Breda Kolmanič z Livških Raven. Presenečenje v zbirki je, da je bil Jevšček po hišnih imenih sodeč nekoč največja livška vas.

Razstave v livškem vaškem domu bodo počakale na burnjak. Praznik kostanja bodo 18. oktobra na Livku z druženimi močmi pri-

pravili Planinska družina Benečija, livška krajevna skupnost ter livška društva.

Nekdanja šola ima tudi čajno kuhinj z verando, ki se odpira proti najlepšim livškim razgledom in otroškemu igrišču. Čajna kuhinja še ni opremljena. Želja pa je, da bi v njej uredili zbirko doma narejenih čajnih mešanic in drugih zeliščnih pripravkov in da bi bilo

vse to tudi na pokušino in na prodaj. Obnovljeno šolsko poslopje je slavnostno odprtelo župan kobaridske občine Robert Kavčič. Predsednica Krajevne skupnosti Livek pa je za slovesnost zbrala drobce iz zgodovine šole na Livku.

Ta zgodovina je vznemirljiva. Prvi livški učitelj je bil pred 140-imi leti duhovnik Jožef Sabladoski. V župnišču na Livku je imel zasi-

no šolo. Prvi šolani učitelj na Livku je bil slovenski skladatelj Andrej Hrabrošlav Volarič. Leta 1893 je Livek dobil izданo šolo. V vsaki vojni je bila šola zasežena, uporabljena za vojaške in vojne namene, po vsaki vojni so Livičani šolo morali obnavljati.

Učitelji, dobrini in slabci, so pogosto prihajali in pogosto tudi odhajali. Podoba, kakršno ima šola se-

daj, je iz leta 1998. Devet let kasneje so šolo za vselej ukinili. Odločitev o ukinitvi je bila sprejeta ob nepravem času. Livek zadnjega leta doživlja pravi »baby boom«. V treh letih so se livške družine pomnožile za 20 otrok. In še se jih bo rodilo. V sedanjem vaškem domu bi lahko kar takoj odprli otroški vrtec. Zakaj pa ne?

Katja Roš

Utrinki s praznovanja Svetega Jakoba (foto: Margherita Trusgnach)

Poezija (an filozofija) v seniku

Liep vičer je tud lietos organizu kulturno društvo Rečan

'V nebu luna plava', srečanje s pesniki an pisatelji, ki ga vsako leto parprave kulturno društvo Rečan an ki lietos je bilo posvečeno Aldu Klodiču, ratava nimar buj kulturni trenutek, kjer se lahko poslušajo, v majhanem prestoru v naši mali Benečiji, zanimivi glasuovi v vič izikih.

Smo delec od glavnih centru, kjer na razne festivale pridejo

predvsem znani literati. Videš jih pa samuo od deleča an z njimi se na moreš pogurjat. Literatura pa ima nimar buj potrebo po pravem kontaktu med tistimi, ki prebierajo an tistimi, ki pišejo: srečanja ku tist, ki je bluo v saboto, 5. septembra, v Kovačuven seniku na Liesah, so med tistimi momenti, ki 'ustvarjajo' tel odnos.

Vičer je začela z Mariom Mi-

dunom, an ki je lah, furlan, ki ankrat je biu franciškanski manih na Stari gori. Študiru je teologijo an filozofijo an je napisu že dve filozofske bukvje po furlansko. V zadnji, 'Oltri Wittgenstein', je želeu razlužit ne samuo tiste, ki je bla misesu avstrijskega filozofa, pa tudi ker je, konc conceu, pomien poezije an filozofije: 'Poezija išče, gleda Lepoto ki, tudi če nie te pra-

va an niema smisla, puno krat utegne poviedat od Resnice tiste, kar filozofija na more poviedat, an tudi pomislit ne.'

Manj filozofska, pa buj vezana na realnost našega teritorija, je poezija Marine Cernetig. Kulturna delavka, ki je zlo aktivna v slovenskih organizacijah v Benečiji, je lieta nazaj izdala pesniško zbirko 'Pa nič nie še umarlo'.

Marina je poviedala, de parvi kral lietos v beneški vasi, kjer se je rodila, nie bluo Rožince. Tuole nam kaže, kuo so reči donas tle par nas. An glih gor na tuole je napisala lepo piesam.

Slediu je glas goriškega pesnika Giovannija Fierra, ki je izdau dve pesniški zbirki (zadnja ima naslov 'Il riparo che non ho'). Njega piesmi sta privedla v slovenčino Tomislav Vrečar an David Bandelj.

Natalia Bondarenko se je pa rodiла v družini umetniku v Kievu, živi v Vidne od leta 1990. Od takrat se je varnila v Ukrajino samuo ankrat. Je pesnica pa tudi slikarka an fotografinja, piše po italijsko, nje piesmi so predvsem (avto)ironične, pa nadau tudi pune globoke resnice.

Zadnji gost vičera je biu Jurij Paljk, pesnik, eseist an novinar (je odgovorni urednik katoliškega tednika Novi glas). Doma iz Vičavske doline, živi v Terzu d'Aquileia. Piše zmieran po slovensko ('Ne bi mogel drugače', pravi), ima rad muorje, pa ima par sarscu tudi naše beneške doline, kjer jih dobro pozna, saj je biu puno liet v žiriji natečaja 'Kal v poeziji'. 'Zaries se mi huduo zdi, de telega natečaja ne organizavajo vič', je med drugim poviedu.

Za glasbo sta lietos lepou poskarbiela Mattia Trusnach an Sandro Carta, ki sta godla tudi po literarnem branju. (m.o.)

NA LIESAH SO SVOJA DIELA BRALI

Mario Midun, Marina Cernetig, Giovanni Fierro, Natalia Bondarenko an Jurij Paljk

Poezija in senik imata vse uonje an okuse življenja

LARISSA BORGHESE

» **V**nebu luna plava an sada v nebu plavaš tudi ti. S telimi besedami je 5. šetemberja v Kovačuvini seniku, na Liesah, Margherita Trusgnach odparla letošnji vičer »V nebu luna plava«, ki je bil posvečen Aldu Klodiču, saj si je bil on lieta 1993 izmislil telo leipo iniciativo. Pozdravila je številno publiko an se zahvalila Kovačuovi družini, ki je posodila svoj senik, »kraj, ki glibi ku poezija, ima vse uonje an okuse življenga.«

Na vičeru, ki sta ga z domačo muziko na ramoniko an trobento obogatila Mattia Trusgnach an Sandro Carta, so nastopili po varstvenem redu, ki je na bukvacah, ki jih je ob teli parložnosti objavilo društvo, Mario Midun, Marina Cernetig, Giovanni Fierro, Natalia Bondarenko an Jurij Paljk.

Mario Midun je furlan, je študir teologijo an filozofijo, postavlja je franciškanski menih, mašavu je na Stari gori, je pisatelj. Lieta nazaj je zapustil red an duhovništvo; sada z družino živi v Benečiji, kjer diela kumet. Na vičeru je gurio o svojih zadnjih filozofskeh bukvah po furlanskem »Oltre Wittgenstein e la passion pal lengac ordenari«, za katere je udobiu nagrado »San Simon« v Codroipu. Midun je arzluož mises avstrijskega filozofa an se zaustavil par pomenu poezije, »ki vičkrate utegne ujet, kar se na da arzložit z logiko an filozofijo«. Tako »V nebu luna plava« je izraz, ki nima nobednega pomena za filozofijo, pač pa za poezijo an lepo zvoni.

»Bomo pričal brez znat dat vsih odgovoru,« je štikjac piesmi »Smo že tle«, ki jo je prebrala Marina Cernetig, aktiuna kulturna dieluka v Benečiji, ki je lieta nazaj izdala pesniško zbirko »Pa nič nie še umarlo«. Vprašala se je, kaj bomo poviedal našin snuovan an navuoden, če na

Giovanni Fierro, Mario Midun, Jurij Paljk, Natalia Bondarenko in Marina Cernetig.

bomo znan' ohraniti stare tradicije an spomin na življenje po starin. V piesmi »Šiba novo mašo pieje« pa se Marina žalosti, zauoj ki lietos nie bluo Rožince v nje rojstni vasi par Černečah, »kar kaže – je jala – kuo grejo reči naprej tle par nas.«

Potrebo »po moči pravega zaupanja, ki se ga šenka, kar je dostojanstvo izgubljeno« je v poeziji »Ljudje« podčartu Giovanni Fierro. Goriški pesnik je napisu vič pesniških zbirk (zadnja se kliče »Il riparo che non ho«) se je udeležuvič festivalu po Evropi an dobio vič nagrad. Je preveden v portugalskem, nemškem, češkem, harvaškem, slovenskem (v tem jeziku sta ga prevedla Tomislav Vrečar an David Bandelj) an furlanskim izikom, sodeluje z revijo »Isonzo-Soča« an s časopisom »Il Piccolo«, skarbi za mesečno revijo on line »Fare voci«. Iz suoje zadnje zbirke »Il riparo che non ho« Fierro je zaključuvič poezijo posvečeno suoju snuovan Adele in Andrea.

Ironične piesmi pune resnice je brala Natalia Bondarenko, ki je lieta 1990 iz Kieva, kjer se je rodila v družini umetniku, paršla živet v Uidnu. Diplomirala se je na akademiji v Minsku an imela koncerete po

cieli Sovietski zvezzi, v Italiji diela kuh slike. Prevedla je v italijaščino bukva ruskih an ukrajinskih avtorju. Deset let od tega je začela pisat suoje pesmi v italijanščini. Vičkrat so jo premial', nje poezije so prevedene v romunskem, angleškem, ruskim, furlanskim an v narečju, ki ga guvorja v kraju Casarsa. Od lietos skarbi za rubriko »L'ironia è una cosa seria« na reviji online »Versante ripido«. Je izdala štiri bukva, od kerih te zadnje »Vietato aggrovare ai sogni« so ga publikal' lanske lieto.

Jurij Paljk, pesnik, eseist, novinar, odgovorni urednik katoliškega tednika »Novi glas« je rojen v Vipavski dolini. Objavu je vič pesniških zbirk an prozni del, spomladi je parjeu nagrado »Vstajenje« za bukva »Kaj sploh počnem tukaj.«

Po duši zamejec, Paljk je močno navezan na svoj slovenski narod an izil an je vič liet sodeloval v komisiji konkorda »Kal v poeziji«, za kerga je obžaloval, da ga ne organizajo vič.

Vsakokratno lieško srečanje med pesniki, pisatelji an drugi ustvarjalci, ki daje parlusožnost poslušat pesnike v vič izikih, je organizalo Kulturno društvo »Rečan – Aldo Klodič«.

novi matajur

kultura

Pesniška besieda tudi lietos protagonistka v Prosnidu

Branje je bluo v petak, 11. setemberja, v turistični kmetiji Brez Mej

V turistični kmetiji Brez Mej v Prosnidu (Tipana) se je v petek, 11. setemberja, ponovilo srečanje s pesniki in pisatelji, ki ga runajo v okviru potajočega mednarodnega festivala glasbe in poezije Uode iz uode (Acque di acqua).

Na začetku sta na kratko pozdravila Andreina Trusgnach v imenu Inštituta za slovensko kulturo, ki je sodelovala pri organizaciji srečanja, in tipaški odbornik za kulturo Maurizio Marconi.

Natuo je Francesco Tomada, ki je kupe z Renzom Furlanom organizator festivala, predstavu goste. Prvi pesnik, ki je prebral svoje pesmi, je bil Massimiliano Lancerotto, ki že puno cajta piše pa, takuo je poviedu Tomada, ne nikdar

izdau svojih piesmi v bukvi. Beneška besieda je bila prisotna z Margherito Trusgnach.
"V njeni poeziji - takuo jo je Tomada predstavu - je zlo prisotna povezava z nje zemljo, s korenini

nami in čustvi Benečije." Margherita je pa jula, de spada med tiste, ki pišejo predvsem, kar so žalostni. "Nje pa rečeno - je dodala -, da smo nimar žalosten, more bit pa, de kar smo veseli, dielamo ki

druzege... Pisat stor dobro, zak kar pišemo imamo možnost poglobiti adno misel, an tudi narest takuo, de ostane an poseben spomin, naj veseu naj žalosten, ki drugače bi zbežau."

Na koncu je sam Tomada, ki ga je Andreina predstavila, prebral svoje pesmi.

Za glasbene trenutke je poskarbelu beneški multi-instrumentalist Davide Tomasetig.

Na fotografiji Suzane Pertot od te čeparne Andreina Trusgnach, Massimo Lancerotto, Francesco Tomada, Davide Tomasetig an Margherita Trusgnach

V lieški cierkvi je biu an koncert zaries poseban

V petak, 9. otuberja, so zapieli zlo šteti zbor Hrast iz Doberdoba an Miešani zbor Nediške doline

Petnajst Sejmu an Trepetički tu adnim kjučacu

Ki dost krat smo mislili: kuo bi bluo lepu poslušat tisto staro piesam od Sejma beneške piesmi! Ankrat smo jo imiel na kaseti, seda tiste kasete so se vederbale al pa se jih na more vič nucat, na njih mest so novi buj moderni an mikenii aparati.

Pru zatuo je zlo hvalevredna iniciativa Kulturnega društva Rečan (ki takuo ki vemo, je od nimir organizator Sejma). Zbrau je v adan sam kjuč USB vse piesmi od sejmu od 1975. do 2011. lieta. Gre za petnajst Sejmu, med telimi dva sta bla cerkvena.

Kupe s teli je Rečan dnu na kjuč tudi piesmi od oktetja Trepetički, ki ga je biu Aldo Clodig ustavoviu an vodu.

Tisti, ki želijo dobit kjuč USB, lahko napišejo na naslov maila društva Rečan (kd.recan@libero.it) ali pa se obarnejo na kulturno društvo Ivan Trinko

XXI senjam beneške piesmi

senjam beneške piesmi '97

(0342.731386 ali pa kdivantrinko@libero.it).

Bi biu an liep šenk an za vse naše ljudi, ki žive deleč tle odtuod.

Kulturna jesen društva Rečan-Aldo Klodič se je začela v petak, 9. otuberja, z lepim koncertom zboru, ki je biu v cierkvi na Liesah. Nastopila sta projektni zbor Nediške doline an Miešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba (na fotografijah, ki jih je naredil Pio Canalaz). Projektni mešani zbor Nediške doline je nastau lan z namenom, de bi ustvaru buj kvalitetno skupino v okviru zborovske dejavnosti Slovencev v Nediških dolinah. Že od začetka je biu održiv zlo dobar an tuole je dovolilo, de je zbor že z uspehom napravil tri projekte povezane z Božičem, z revijo Primorska poje an s tekmovanjem Corovivo. V zboru so v glavnem pevci od Rečana, Matajura an Tri doline, doložili pa so se še drugi pieuci. Zbor, ki ga vodi mladi dirigent Davide Tomasetič, je v petak predstavil 'Stopimo na dan' Izidorja Predana an Ubalda Vrabca, 'Pomlad' Marine Cernetig an Nina Šperonje, 'Korito' Alda an Davida Klodiča an 'Tonkanje' Luciana Chiabudinija an Davida Klodiča.

V sredo, 7. februarja, smo dal naš zadnji pozdrav Aldu Klocicu - Te dolenjih. Na Liesah se je tisti dan zbral muorje ljudi. Zbori Nediških dolin so se an telkrat diel kupe za zapet Aldu v slovo. Pozdravili so ga Gianni Florencic - Kokoci v imenu društva Rečan, načelnik upravnne enote Tolmin an velik parjetel Alda Zdravko Likar, Davide Tomasetig, ki seda vodi zbor

Rečan pru na mesto Alda, mladi, ki so prebral njega pesem Pustita nam rože po našim sadit, an garmiška županja Eliana Fabello.

Margherita, Davide an Francesca z njih družinam iz sarca zahvalejo vse, ki so jim blizu an vse tiste, ki so paršli pozdravljati njih dragega Alda.

Dielo od Alda rodil sadove an rože bojo po našim cvedle

Quando ho deciso che nella mia tesi avrei parlato di Aldo, delle sue idee, dei suoi lavori, lui era seduto sulla sua poltrona bianca a Seusa, leggere. E in questi ultimi mesi, anche se sapevo della sua malattia, ogni volta che pensavo a lui me lo immaginavo così.

La sua presenza fu su (intendo per me qui a Clodig) era rassicurante. Mi sento improvvisamente spaesata; ma poi penso alle tante cose fatte con Aldo negli ultimi anni, e i ricordi mi danno coraggio. Queste poche righe sono un piccolo grande ricordo che ho scritto di getto qualche mese fa per introdurre il mio lavoro; le dedico a lui, accompagnandole con un sorriso e una bella melodia. Zbuogam Aldo.

Nell'ormai lontana primavera del 2000, quando non avevo ancora compiuto nove anni, un signore sulla cinquantina venne da me chiedendomi se avevo voglia di cantare una canzone per la XXV edizione del Senjam beneske pjesmi, festival musicale in lingua dialetale benesiana, che si sarebbe svolto alla fine di luglio dello stesso anno.

Accettai la proposta, un po' incuriosita un po' titubante, e di lì a qualche tempo mi ritrovai con un'amica - il brano lo cantavamo in due - in una sala di registrazione piuttosto piccole e sobria (come per le passate edizioni, il passo successivo al componimento di testi e musiche era la registrazione in studio, che avrebbe prodotto un'audiocassetta contenente tutte le canzoni in

gara). Quel signore aveva scritto e musicato settanta versi, suddivisi in ben tre fogli, che raccontavano una storia di tradizioni, proverbi e modi di dire decisamente incomprendibili per due bambine di otto e dieci anni. Senza tuttavia porci troppe domande cantammo quel testo infinito e la sera del 30 luglio, al Senjam, portammo soddisfatte a casa il primo premio. Il titolo del brano era 'Kam gremo'.

Dove andiamo? Io andai per la mia strada, a scuola e a lezione di pianoforte.

Otto anni più tardi accadde che quel signore tornò da me, questa

Spoštovani Giovanni Florencic, predsednik, in vsi člani Kulturnega društva Rečan,

ob smrti Alda Clodiga, stebra vašega društva, vam in svojem imenu ter v imenu Urada Vlada Republike Slovenije z Slovence v zamejstvu in po svetu izrekam iskreno sožalje.

Gospod Aldo Clodig se je poslovil prav v mesecu kulture, kateri je bil neomajno vdan, saj se je zavedal nujnosti kulturnega preporoda Beneških Slovencev.

S svojim srčnim delom za ohranjanje slovenstva med rojaki v Benečiji je gospod Aldo primašal tudi v Slovenijo duha zavednosti, vztrajnosti in neomajnosti. Beneški Slovenci z njim izgubljajo velikega moža, a njegovo delo rojeva sadove in bo v voljo in vero v boljši jutri kažipoc tudi novim rodovom.

Gorazd Žmavc
Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu

Aldu v slovo

Ostancjo nam sanje in bel papir
in dom obijan s soncem Čedermaca
pred strahom, da Ti ne zmoti spanca
Aldo, večno domoljubni ta nemir

le minljivih senc našega razuma,

bí za pepel zamenjal zvezdní prah,
saj zdi se nam polarní sij privida.
Nič več ti v onostranstvu ne zavida;
naj tam spomin te orosi v tihotah.

Rok Alboj

volta con una richiesta diversa: accompagnare all'organo il coro che lui dirigeva. Anche questa volta accettai, sicuramente con maggiore convinzione, e finii per prendere io stessa, nel 2012,

le redini di quel gruppo vocale che lui aveva tenuto per trent'anni e che ora lasciava a me.

Fu questo il periodo in cui cominciai a conoscere meglio lui e il mondo che gravitava attorno a lui; scoprii che aveva scritte poesie, prose, drammi e canzoni, e che era stato uno di quegli uomini che per primi si erano battuti per la salvaguardia delle tradizioni e del dialetto sloveno in Benecia, soprattutto attraverso l'arte.

Quale occasione migliore di questa Tesi, allora, per raccontare la vita, le idee, gli scritti e i canti di quel signore, che è stato ed è uno dei protagonisti della scena culturale benesiana, nonché, in qualche modo, parte della mia storia: Aldo Klo-

dic.

Kulturno društvo Beneške korenine skupaj s skupino Mladi Benečani sočutuje s Francesco, Davidom, Margherito in njihovimi družinami

V mieru počivi an bohloni za vse.

Zveza beneških žen
zbor Matajur
Pro loco Nediške doline

Zbuogam, Aldo.
Beneško gledališče

Živa nit, ki nas je vezala, se na anklu odtarga. Bohloni za vse, Aldo.
Beneška folklorna skupina Živanit

Vsi kupe gremo le naprej po tisti stazi, ki ti si jo prehodu z veliko ljubeznijo. Za vekomaj ti bomo hvaležni za vse, kar si naredi za našo daželico pod Matajurjam. Zguobam Aldo, an bohloni.

Planinska družina Benecije

Stefania Ruci

Ladin večer posvetili avtorjem, ki praznujejo svoj jubilej

V petek, 30. oktobra je Kulturalno društvo NIT - Posočje Benečija Rezija, v Domu Andreja Manfrede v Kobaridu priredilo letos že peti Ladin večer - glasbeno literarni recital ljubezenske poezije.

Ladin večer je svoje ime dobil po staroslovenski boginji poletja - Ladi. Prispisovali so ji tudi skrb za ljubezen in mladost. Od boginje Vesne je prejela štafetni ogenj polnidi in z njim razsvetila dan, da se je narava lahko razcvetela. Ladin večer je zato vsako leto prirejen v jeseni, ko moč Ladinega ognja pojenja in se nad naravo zgrinju tema, ki nas vabi k počitku, da z obujanjem spomina na ljubezen vnesi nekaj topline v hlad jesenskega večera.

To je KD NIT letos uspelo na nekoliko drugačen način. V duhu njihovega praznovanja so letošnji večer v celoti posvetili spominu na tako domače, kot tudi tujе pesnice in pesnike, ki letos praznujejo ali bi praznovali svoj jubilej na 5 ali 0. Med njimi so se znašli Dante Alighieri, Emily Dickinson, Charles Bukowski, William Butler Yeats, Cyril Zlobec, Neža Maurer,

Na Ladinem
večeru v Kobaridu
(foto Micky),
na desni
Margherita
Trusgnach
med branjem
(foto AlyArt)

Niko Grafenauer, da omenimo samo nekatere.

Njihove izbrane pesmi so recitirali Člani KD NIT - tudi v originalnem jeziku - ki so posebej za to priložnost napisali čisto nove pesmi na skupno temo "to je vedno tako, kadar ljubimo", ki so jo pov-

zeli po pesmi Neže Maurer. Te pesmi so izdali v knjižici, ki so jo obiskovalci večera prejeli na samem dogodku.

Za popestitev večera so medse povabili mladega in svojevrstnega pesnika Kobrowskega, ki je letos praznoval 35 let in je tako bil

najmlajši predstavnik med jubilanti, ki jim je bil večer posvečen. Tako so obiskovalci večera lahko prisostvovali pravemu zgodovinskemu pregledu pesniških slogov in doživljjanju ljubezni tja od leta 1265 z Dantejem pa do danes s pesmimi Kobrowskega.

Za romantično vzdružje v inspiranem salonu iz leta 1850 pa z brezhibno interpretacijo sa spevov izpod prstov Rachman Faureja in Bojana Glavine po beli sopranistki Marjetka Lu in pianistka Tanja Šterman.

Vse pohvale KD NIT za izvedbe drugega, a še vedno redno intimnega recitala ljubenske poezije. Tistim, ki ste ga mudili, pa naj zaupamo, da se še letos recital ponovil na Lider. Ne zamudite ga. (Dejan Krajn)

V ČEDADU IN OSOJANIH

je guoriu minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Žmavc

Za Vahti tudi spomin na zaslužne Slovence

U. D.

Za Vahti smo se Slovenci v videnski provinci odzoužili spominu zaslužnim ljudem, ki so puno skarbieli in dielali tudi v težkih cajtah, de bi obvarvali slovenski jezik in kulturo v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini.

Delegacija Sveta slovenskih organizacij (SSO) za vidensko province, združenje Blankin in zadruga Most, ki izdaja Dom, ki so jo vodili predsedniki Riccardo Ruttar (SSO), Giorgio Banchig (zadružna Blankin), in Bepo Qualizza (zadružna Most) je za poklon zbrali simboličan kraj, saj je v petek, 30. otuberja, položila rože, paržgalova svečo in zmolila pred spomenikom slovenskim duhovnikom pred cerkvijo Device Marije v Dreki. Nato se je delegacija poklonila tudi duhovniku Emilu Cencigu na pokopališču v Gorenjem Tarbiju.

Predstavniki slovenske manjšine so kupe z delegacijo iz Slovenije v saboto, 31. otuberja počastili tudi grobovo mons. Paskvala Gijonja na landaskem britofu, g. Marija Lavrenčiga na britofu par Sv. Štublanku in msgr. Ivana Trinka na britofu na Tarcmanu, Pavlu Petričiga in Antonu Birtiga v Špitru, Izidorju Predana in Alda Clodiga na Liesah ter Ada Contata v Čenieboli.

Združenje Cernet je v saboto obiskalo grobove duhovnikov g. Maria Cerneta, g. Jožefa Simiza, g. Simo-

na Inzka, g. Lambertja Ehricha in Franca Koresa v Žabnicah, g. Jurija Prešerena v Ovčji vasi in g. Janeza Einspieldera v Ukvah.

Za Vahti je spomin tudi na padle v vojski. V sredo, 4. novembra, so v vseh kamuh pačastili ubite v parvi svetovni vojski. V saboto 24. otuberja so šindaki in druge oblasti iz Čedadu in Nedeljskih dolin šli v Kobarič, de bi se poklonili našim sudadam, ki so padli v parvi svetovni vojski in počivajo v kostnic par Svetini Antona. Pardružili so se jim tudi župani iz Posočja in številni drugi predstavniki oblasti z italijanske in slovenske strani. Bla je tudi italijanska ambasadorka v Sloveniji Rossella Franchini Sherifis.

V saboto 31. otuberja sta dve delegaciji predstavniku Republike Slovenije položile krancine na grobove in monumente padlih partizan in zaslužnih ljudi v Benečiji in Reziji. V Čedadu so opadan počastili spomenik oporništvu. Pozdravu je domači šindik Stefano Baloch. Guoriu je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, ki ga je spremljal generalna konzulka v Trstu Ingrid Sergaš. Parsotna je bila tudi videnska podprefektinja, Gloria Allegretto.

»Če se bomo vičkral zmisnil, za katere ideale so padli junaki, ki se jim poklanjam na tem mestu, bomo morebiti buj lahko ušafali rešitve tudi za veliki izzive, ki nam jih sedaj predstavljajo migracijski toko-

vi. Evropa se bo muorala odkrito in konstruktivno soočiti s stanjem, v katerem se je ušafala. Odgovor za rešitev vseh problemu, tudi tega, pa je v dobronamernem iskanju rešitev za dobro vseh ljudi. Mir med narodi, med ljudmi je bogatja, ki se ji nikakor ne smemo odreči«, je poviede minister.

Popadan je Žmave položu krančili tudi na grob padlih partizan v Osojanah v Reziji. »Pomembno je, da ljudje med sabo v vseh oblikah skupnega življenja gledamo ušafati tiste, kar nas povezuje, kar zida skupan prestor, kar povezuje tako ozemlja, regije kot vsakega človeka, ki v tem prostoru živi. Zauj spomina in odgovornosti do vseh, ki so dali svoje življenje, v evropskem duhu dielamo za odprto in konstruktivno reševanje problema, ki jih imamo med sabo.«

Ingrid Sergaš, Gorazd Žmavc, Stefano Balloch in Gloria Allegretto v Čedadu.

Delegacija SSO, Blankina in Mosta par Devici Mariji v Dreki.

Na grobu g. Maria Cerneta in g. Jožef Simica v Žabnicih.

S. Chinese in G. Žmavc v Osojanih.

Approfondimenti

Devetica božična s KD Rečan an Lieško faro

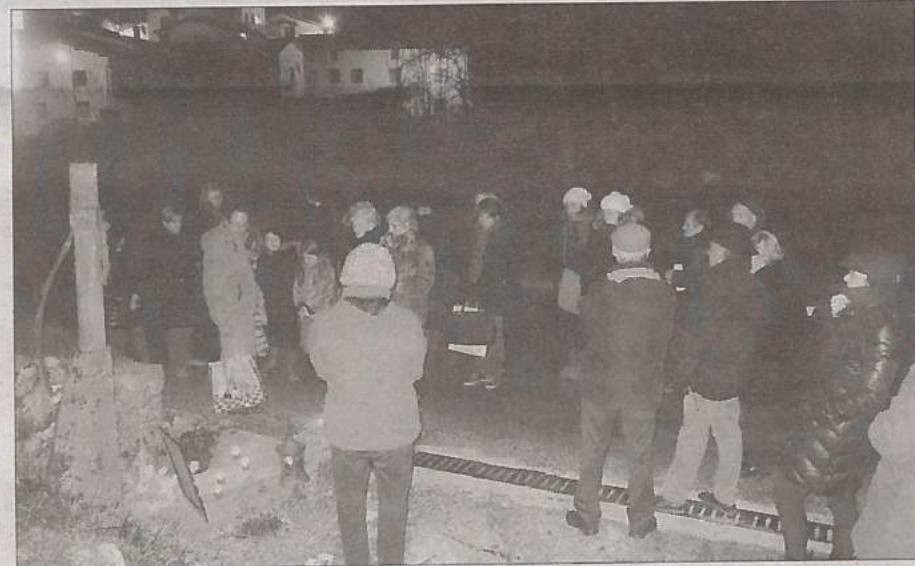
Kulturno društvo Rečan an Lieška fara bota an lietos obudila našo staro an šele živo lepo nava-

do, Devetico božično od 15. do 23. dičemberja.

Začne se v torak, 15., v Petar-

nielu (od znamunja do Mateužove hiše). Potle pridejo na varsto v sredo, 16., Hostne (od znamunja do Karpacove hiše). V četrtak, 17. dičemberja, se bo molilo v Zverincu, kjer se bo šlo od znamunja do Pekne hiše, v petak, 18., pa v Topoluovem (od znamunja do Martinkne hiše). V saboto, 19., so na varsti Seucè an se gre od jaslic do Lienartove hiše. V nediejo, 20. dičemberja, se ušafamo v Platcu an puodemo od znamunja do stare mlekarince. V pandiejak, 21., se moli v Bardu (od jaslic v Gorenjem Bardu do Uršne hiše v Dolenjem Bardu). V torak, 22., je na varsti Velik Garmak (od znamunja do Uogrinkne hiše). Devetica božična pa se konča v sredo, 23. dičemberja, na Liesah (od znamunja do nove Katinčne hiše).

Devetica začne vsako vičer ob 20. uri. Parnesita za sabo lumine al pa svečke an bukva.

Preko ustnega izročila do ohranitve jezika in kulture

Doživet poklon KD Trinko Matičetovemu in Merkuju

Mešani pevski zbor
Nediške doline,
desno pa
priповедalke
Silvana Paletti,
Luigia Negro,
Liduina Cencig,
Luisa Cher
in Ada Tomasetig
ter del publike

'Odkrivanje izročila na slovenskem zahodu' je bil naslov prireditve, ki jo je Kulturno društvo Ivan Trinko, prvo slovensko kulturno društvo v videnski pokrajini v četrtek, 3. decembra organiziralo v okviru praznovanj svoje šestdesetletnice delovanja. Ni slučaj, da so ob tej priložnosti v ospredje postavili skrb za jezik, saj je bilo že od vsega začetka glavno poslanstvo društva, kot je uvodoma povedal njegov predsednik Miha Obit, ki je tudi dodal, da so v tem smislu želeli tudi poudariti, kako je za ohranitev jezika in kulture večkrat najbolj pomembno prav raziskovalno delo na terenu. Kulturni večer je bil zato predvsem poklon etnologu Milku Matičetovemu v Pavletu Merkuju, ki sta se zanimala za najbolj obrobne predele slovenskega prostora in omogočila, da so se tudi drugi začeli posvečati tem krajem. S svojim delom pa sta Slovencem v videnski pokrajini pomagala premagovati manjvrednostne komplekse in oblikovati pozitivnejšo samopodobbo.

O Matičetovem in Merkuju ter o njunem doprinisu k poznovanju

in ohranjanju ljudskega izročila Slovencev na Videmskem (Rezija je z njegovimi 'Zverinicami' prišla praktično v vsak slovenski dom, Merkujeve prirede ljudskih pesmi pa so na primer še vedno del repertoarja slovenskih zborov) so spregovorili Živa Gruden, Roberto Dapit in Barbara Ivančič Kutin. Izpostavili so predvsem veliko radovednost, ki ju je vodila pri delu, pa tudi njuno izjemno radodarnost

in nesobičnost, saj sta z veseljem svoja odkritja in znanje delila z drugimi. Pri svojem delu pa sta bila tudi zelo natančna in pikolovska, saj sta bila pozorna na vsako besedo, na vsak, tudi na videz nepomembni detalj, so povedali predavatelji v Špertru, ki so številni publiki v Slovenskem kulturnem domu postregli tudi z zabavnimi zgodbami oziroma osebnimi spomini na srečanja s priznanimi et-

nologoma. Skozi njihovo občuteno pričevanje so lahko tako prisotni spoznali, kakšna sta bila Matičetov in Merkuš ne samo kot raziskovalca, temveč tudi kot človeka.

Kako je ljudsko izročilo še živo in pri srcu prebivalcem dolin v vi-

denski pokrajini, kjer živijo Slovenci, so dokazali mešani pevski zbor Nediške doline s svojim vbranim petjem in Silvana Paletti, Luigia Negro, Liduina Cencig, Luisa Cher ter Ada Tomasetig z doživetim pričevanjem pravljic. (T.G.)

Milko Matičetov (1919-2014),
da etnologo ha iniziato a
compiere ricerche sul territorio
etnicamente sloveno a
partire dalla fine della Se-
conda guerra mondiale. La
sua attenzione si è incentrata
sui margini del territorio,
in particolare sulla Valle dell'Isonzo, sulla Val Torre e su
quella di Resia.

Nel 1973 ha riunito nella
fortunata pubblicazione 'Zve-
rinice iz Rezije' una serie di
favole raccolte in quella val-
lata.

Pavle Merkuš (1927-2014) è stato un compositore, etnomusicologo e linguista. Le sue conoscenze musicali e linguistiche gli hanno consentito di raccogliere materiale etnofonico e di pubblicare il fondamentale volume 'Le tradizioni popolari degli sloveni in Italia'.

A partire dagli anni Sesanta ha svolto un'indagine etnolinguistica nella Val Torre, sulle cui caratteristiche ha scritto e pubblicato diversi studi.